

Årsrapport 2014

Styrets årsberetning 2014

Innhold

• Styrets årsberetning 2014	3
• Bergenske friluftsbad	4
• BOF-suksess for Osterøy	8
• Statskog ute av Vestlandet.....	10
• BOF i Skipshelleren	12
• Herdla fort rikt på friluftsopplevelser	14
• Coasteering i Hissøyra friluftsområde.....	16
• BOF-ansatt syklet Norge på langs	18
• Utførte arbeidsoppgaver 2014	20
• Tilsynskontakter 2014	26
• Eiendomsoversikt og kart.....	29
• Regnskapsdel.....	36
• Budsjett 2016	44
• Vedtekter.....	46

Redaksjon: Åge A. Landro og Frithjof Fosse, Bergen og Omland Friluftsråd (BOF) • Utforming: Frithjof Fosse, BOF • Foto: BOF, der ikke annet er nevnt • Forside og Bakside: Badeliv i Helleneset friluftsområde i Bergen • BOF holder til på Helleneset nord for Bergen sentrum. Mer informasjon om Bergen og Omland Friluftsråd på www.bof.no

Virksomheten i Bergen og Omland Friluftsråd har fått et stort omfang. I 2014 forvaltes hele 229 områder i 17 deltakerkommuner. Grunnlaget for den sterke veksten i BOF's aktivitet ligger i basisfinansieringen fra deltakerkommunene. I 2014 utgjorde medlemskontingenten vel 30% av omsetningen, mens den i 2000 utgjorde 58 %. I tabellen på side 38 i årsmeldingen kan en se utviklingen i rene tall. Kontingenten er friluftsrådets egenandel når BOF søker om eksterne midler. Basisfinansieringen må økes for å styrke BOF's mulighet og kapasitet for å kunne utnytte andre søknadsbaserte tilskuddsordninger rettet mot friluftsliv.

Årsmøtet i BOF 2014 vedtok en økning i kontingenten med kr 2.50 per capita. Bakgrunnen var den sterke veksten i BOF sine forvaltningsoppgaver knyttet til innføring av mange nye friluftsområder og bedre tilrettelegging og oppgradering av gamle. Kontingentøkningen ble ikke akseptert av Bergen kommune. Kontingenten ble derfor korrigert til 3 % økning i tråd med kommunal deflator.

Styret har vært opptatt av å husholdere fornuftig med de midlene som vi klarer å skaffe gjennom ulike støtteordninger. Etter at Senter for friluftsliv var etablert gjennom den største investeringen i BOF sin historie, var det viktig å sikre et godt økonomisk fundament for driften. Gjennom de to siste regnskapsårene har en klart gjennom ulike finansieringskilder å bygge opp et disposisjonsfond som skaper en buffer i driften. Dette gir handlefrihet til offensiv satsing i kommende år, uten å risikere store driftsforstyrrelser.

BOF har klart å absorbere nye oppgaver gjennom investeringer i utstyr for småskala tilrettelegging og drift samt effektivisering av organisasjonen. I 2014 er det tilsatt to nye medarbeidere for å styrke drift og administrasjonen. Dette vil samtidig medføre en strammere driftsmargin. BOF har

nå 13 heltidsansatte samt en rekke medarbeidere som jobber deltid. Innleie av entreprenører brukes også i større prosjekt.

BOF har etter 77 års drift bygget opp et betydelig arkiv, inkludert verdifullt bildearkiv. De viktigste delene av det gamle arkivet er nå deponert trygt hos Bergen byarkiv. Lagring lokalt var ikke forsvarlig etter dagens krav. Prosessen rundt arkivet aktualiserte behovet for digitalisering av administrative rutiner i BOF. Forvaltningen av de mange friluftsområdene våre medfører store mengder informasjon. For å kvalitetssikre dette materiale, startet BOF i samarbeid med Friluftsrådernes Landsforbund (FL) og kartleverandøren Avinet et arbeid med å utvikle et nytt kartbasert forvaltningsprogram. Delvis finansiert med støtte fra fylkeskommunen kom dette arbeidet godt i gang i 2014. Andre driftsfriluftsråd viser stor interesse for dette utviklingsarbeidet. Vi kan derfor forvente ytterligere støtte til å ferdigstille programmet ut over i 2015. Når dette er i havn har vi utfordringer knyttet til å få på plass et nytt arkiv- og saksbehandlingssystem. Dette må gjøres for å kvalitetssikre kompetansen i BOF for fremtidige administratorer.

Som ledd i modernisering av utstyrsparken har BOF kontrahert ny arbeidsbåt- "BOFFEN". Denne er finansiert av Miljødirektoratet, fylkeskommunen og egne midler. Vi har forventninger til at denne investeringen kan effektivisere sjøbasert drift og utfylle "FRIFANT" på en lønnsom måte. "FRIFANT" inngår sammen med representanter for administrasjon og drift, også i beredskapsgruppen til Interkommunalt Utvalg mot Akutt forurensning (IUA). "FRIFANT" er nå teknisk oppgradert med midler fra Kystverket for å møte beredskapskravene i oljevernet.

For BOF er samarbeid med lokale organisasjoner og ildsjeler av stor betydning. Dette er

spesielt viktig ettersom BOF har fått flere kommuner i ytterkanten av regionen. Det er ikke mulig å drifte 229 friluftsområder der mannskapene har base på Helleneset. Derfor er det viktig å ha lokale krefter til å ta seg av tilsyn og enkel rydding, mens BOF bidrar med kompetanse og støtte ved større tilretteleggings- og driftsoppgaver. Vi opplever at dette er en ordning som virker tilfredsstillende også for lokalmiljøene som setter pris på å ha en profesjonell organisasjon i ryggen. Her kunne en ramset opp en rekke eksempler.

Spesielt for 2014 må vi nevne den vellykkede utviklingen av Årvikane friluftsområde i Austrheim kommune. Her har BOF, kommunen, grunneier og bygdelag utfyllt hverandre på en suksessfull måte. En omfattende tilrettelegging i løpet av året, kulminerte med at 3 – 400 mennesker fra bygda feiret det nye året med fyrverkeri i friluftsområdet på nyttårsaften.

Også i 2014 fikk BOF tilsagn om midler til sikring av nye friluftsområder. I tidligere nevnte Årvikane fikk vi midler til langsiktig grunneieravtale. I Geitvika i Fjell kommune fikk vi 3.7 mill til innløsning av en hytteeiendom.

Nye medlemskommuner har aktualisert spørsmålet om hvordan BOF bør styres. Styret har i løpet av året gjennomført en prosess for å utarbeide et nytt forslag til vedtekter. Forslaget legges frem for årsmøtet. Dersom forslaget vedtas, blir årsmøtene heretter redusert fra 59 utsendinger til 20. Styret fra 2014 til 7 styremedlemmer.

BOF har mange og krevende arbeidsoppgaver med stort skadepotensiale. Vi legger derfor vekt på å ha gode HMS-rutiner. Vi har eget verneombud. I 2014 har vi ikke hatt noen skader.

Styret mener at BOF er en solid og effektiv organisasjon til å ivareta sine oppgaver for friluftslivet i tråd med formålsparagrafen.

Tillitsvalgte

STYRET:

Leder: Anne Martinsen, Fusa
Nestleder: Lillian Vangberg, Bergen
Styremedlemmer:
Nina Jarlind, Askøy
Liv Ulvøy, Austrheim
Trond Hagenes, Austevoll
Arne Grostøl, Bergen
Inger Lise Skarstein, Bergen
Ole Konrad Ekerhovd, Fjell
Arne Rudolf Ramslien, Lindås
Terje Søviknes, Os
Jorunn Brakstad, Meland
Dag Sætre, Radøy
Jon Magne Bogevik, Samnanger
Nils Kåre Skoge, Sund
Lorentz Lunde, Tysnes
Åse Gunn Husebø, Øygarden

Kjartan Haugsnes, Vaksdal
Torgeir Rishaug, representant ansatte

Valgkomité:

Hallgeir Utne Hatlevik, Bergen
Arild Myren, Sund
Wenche Strandå Storebø, Austevoll

Administrasjon

Administrativ leder: Åge A. Landro
Administrativ nestleder: John Frithjof Fosse
Driftssjef: Oddmund Dingen
Økonomikonsulent: Mona Keyser
Planlegger: Lars E. Torgilstveit

Driftsavdeling

Driftsleder: Bjørn Willy Nilsen
Fagarbeider: Arvid Morvik
Fagarbeider: Tim Igelkjøn
Fagarbeider: Håkon Løkvik
Fagarbeider: Torgeir Rishaug
Fagarbeider: Egil Elvebakk
Fagarbeider: Steinar Kongshavn
Spesialarbeider: Kim Ruben Julseth

Svømmestevne i Sydnes på 1950-tallet. Foto: Knut Omdal.

Bergenske friluftsbad

– en kort historisk oversikt

AV JO GJERSTAD

I mindre byer er det fremdeles i dag forholdsvis lett å nå frem til sjøen for en forfriskende dukket en sommerdag. Slik var det også i Bergen for 150 år siden. Byen hadde et innbyggertall på ca. 25 000. Badeplassene var mange. Det ble badet på Nordnes, i Dokken og Jekteviken. Ja, selv Store Lungegårdsvann hadde rent vann. I Sandviken ble det badet i alle vikene og hopper. Guttene stupte fra bodene og seilskutene master. Man leser også om bading i Vågen midt på 1800-tallet.

Disse friluftsbadene passet imidlertid ikke for alle. Kvinnene ville gjerne ha et lukket avkleddingsværelse; et badehus, og mennene et skur til å plassere sin garderobe i. Det kunne jo komme regn. Dermed grodde det med tiden opp en rekke små private og noen få offentlige badehus i byens daværende periferi.

Det er sparsomme opplysninger som foreligger om disse gamle og for lengst forsvunne sjøbade. De var barndommens

forlokkende tilholdssted i varme sommermånedene. Om vinteren var de glemte.

Trumpys badeskip

Det første offentlige badet i Bergen var et «flytebad» som fra ca. 1840 lå fortoyd ved Bontelabo. Noen nøyaktig beskrivelse av dette badet har vi ikke, men antagelig var det en seilskute som etter å ha pløyd de syv hav, tilbrakte sin pensjonisttilværelse som badeskip for store og små. Det nevnes en rekke ganger i litteraturen. I Edvard Hoff's barne- og ungdomsskildringer, «Fra Bergen omkring 1850» omtaler han det slik:

Her (ved Bontelabo) fandtes byens eneste sjøbadeanstalt, representert av et ved Fæstningens daværende brygge fortoiet masteløst skipskrog i hvilket der langs siderne var indrettet baderum med kummer, hvorfra man – hvis man hørte til de få som den gang var svømmedyktig, kunde nå ut i sjøen.

Skutens eier var bradbenkmester Hans Jacob Trumpy. I «Bergens Adresse-Contoires Efterretninger» for 26. april 1845 avvertete han at

Badeskipet i Bontelabo aabner i Morgen den 1. mai, og modtager Visit af Damer fra klokken 8 Formiddag til 1 Eftermiddag, og Herrer fra klokken 6 til 8 Formiddag og fra klokken 1 til 9 Eftermiddag. Innredningen har undergaaet adskillige Forbedringer, hvor iblant at der nu befindes 6 varme og 8 kolde bad.

Badeskipet var i drift til 1857. Da ble det erstattet av et moderne badeanlegg kalt «Sølyst».

«Sølyst»

I 1857 oppførte et privat selskap sjøbade «Sølyst» ved Bontelabo. I 1855 ble det til armédepartementet sendt et «*andragende om byggegrunn*», undertegnet Johan Geelmuyden. Badet hadde, som datidens moderne bad,

et innebygget lukket basseng for ikke svømmedyktige. Bunn og veggene var hvitmalte med åpninger mellom bordene og lektene, så sjøen kunne skylles gjennom. Om vinteren ble bassenget heist opp for vedlikehold. Mot fjorden var det trapper og et stupebrett. Rundt plattformen som omga bassenget var det avkleddingsværelser.

Som følge av den store havneutbyggingen i området overtok Bergen kommune «Sølyst» i 1907. På kommunale hender ble det drevet enda noen år. Da Skoltegrunnskaiaen i 1916 nærmet seg sin fullførelse var imidlertid tiden ute, både for «Sølyst» og naboen, Det militære badehus. Badelystne bergensere i alle aldre ble da henvist til Sydnes og Nordnes. I Sandviken ble det nye Elsesro bad åpnet våren 1918 som erstatning.

Det militære badehuset

Garnisonen på Bergenhus hadde sitt eget badehus. Allerede i 1855 ble det oppført et lite skur på Bontelabobryggen hvor soldatene kunne henge fra seg uniformene mens de tok seg en forfriskende dukkert. Skuret ble også benyttet av skoleklasser. Johan Pettersen forteller i sine minner fra Tanks skole at gymnastikklærer, senere general Gill, var den første som innførte skolebading. Gill hadde en stor seile som han festet rundt guttens liv. Så ble vedkommende heist ned i sjøen mens Gill selv holdt godt fast i seilen. En gang røk tauet, forteller Pettersen, og

uden aa betænke sig et Øieblik la Gill Uret fra sig, og sprang fuldt paaklaedt ud og reddet gutten.

Selv om de fleste badegjesterne hadde sitt på det tørre, forekom det også episoder. 6. juni 1861 meldte «Bergen Ingenieur-Detajsemø»:

Paa det militære Badehus i Bontelabo blev i nat bortstjaaet 3 af de fra Springbrettet i Søen nedhengende Touge, som sees at være overskaarne oventil. En god Douceur udloves til den som kan meddele saadanne Oplysninger, der leder til Opdagelsen af Tyveriet.

I 1879 bygget de militære myndighetene et nytt badehus. Dette ble inndelt etter rang og verdighet. Det var en avdeling for offiserer, en for underoffiserer og en for menig mannskap. Officersavdelingen var utstyrt med noen små ufysiselige kummer (2 x 2 meter) som kunne heises opp og ned etter vannstanden. Disse lå inne i bygget, mørkt og trist. Solen nådde aldri frem der.

Underoffisers- og mannskapsavdelingen hadde ingen kummer. Ut mot sjøen var det plattformer og trapper. Det var alminnelig at

man stupte fra plattformen, fortelles det.

Det militære badehuset ble brukt i den store internasjonale svømmeuken som ble avholdt i forbindelse med utstillingen på Bergenhus sommeren 1910. Da ble det for anledningen bygget et stupeårn i 20 meters høyde.

Badet ble kondemnert samtidig som «Sølyst». Bergens Fiskeindustri store betongkoloss ruver nå hvor de små hyggelige badene i svunnen tid hadde sin plass.

Bonges Badehus («Nye Lungegaards Søbade-Anstalt»)

Bonges Badehus lå ved Store Lungegårdsvann, omtrent der hvor senere den tekniske skole ble oppført. Det hadde i likhet med Sølyst et basseng som kunne heises opp og ned. Der var også avkleddingsværelser og en plattform med trapper frem mot vannet.

Badehusets initiativtaker het Ole Heiberg. Han var i en menneskealder stadsfysikus i Bergen, og arbeidet aktivt med å forbedre folkelsen. En av hans kongstanker var offentlige bad. I 1861 fikk han overtalt rørlegger Rasmus Christian Bonge til å bygge et moderne badeanlegg «ved den østre Strand af Nygaardsmarkem». Anlegget sto ferdig våren 1863, og ble åpnet med brask og bram.

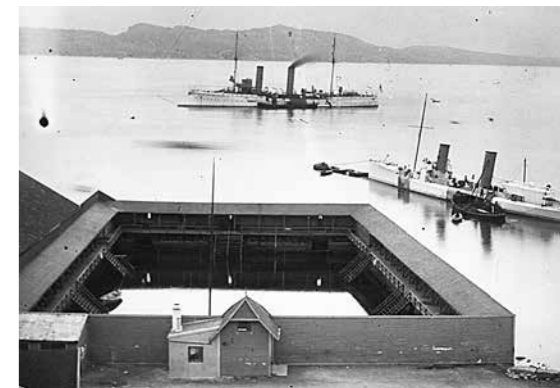
Bonge hadde ikke spart på noe. Badehuset hadde svømmebasseng, stupebrett i flere høyder, syv trapper og fire brygger. Foretrakk man å bade innendørs fantes det åtte

kabinetter for varme bad og åtte for strømbad, samtlig med dusj. Gytjebad var også tilgjengelig, og «styrbad med 25 fods fald fra taarnene» I hvert av bygningens to tårn var det nemlig plassert tre store kar med vann, omtrent «10 Tønders indhold», som ble tomt over gjestene etter ønske. Dette arbeidet ble utført av nabolagets gutter. Lønn for strevet fikk de i form av hver sin «heitevegger», noe alle var tilfreds med.

Ønsket man servering etter badet, fikk man

det i salongen eller i den vakre hagen ut mot Nygårdsgaten. En gymnastikksal sto også til gjestenes disposisjon. Alt i alt hadde bygningen 49 værelser.

Bonges gode tiltak fikk dessverre ikke den oppmerksomhet det fortjente. Enn om Heiberg og andre leger anbefalte stedet på det varmeste, sviktet publikum. 14. juni 1867 meldte Rasmus Bonge at

Sydnes sjøbade ble åpnet 6. juni 1887, og var et tidsmessig og moderne anlegg. Tusenvis av bergensere lærte den edle svømmekunst innenfor sjøbadeets fire vegger. Foto: Olai Fauske, Bergen Museum.

Bontelabo var en glimrende bade plass, langt utenfor selve byen og med gode vannforhold. Sjøbadeene lå, som bildet viser, godt inngjerdet og kun de som løste billett hadde adgang. Utvalget i «Sølyst» var rikelig. I prislisten for 1861 kunne man velge og vrake, fra «Karbad med styrt» til 12 skilling til «Bad i Guttebassinnet - uden Haandklæde» til 2 skilling. Ukjent fotograf, Billedsamlingen UBB.

Etter sjøbadeene i 1918 var revet forandret Bontelabo utseende. Omfattende utfyllinger ble foretatt, veiforbindelse og jernbanespor til Skuteviken anlagt. Bildet fra 1925, viser et landskap i forandring. Gaten og jernbanelinjer fyller nå plassen hvor 10 år tidligere gamle og unge bergensere tok seg en forfriskende dukkert. Foto: K. Knudsen, Billedsamlingen UBB.

Slik så det altså ut, det store, overdådige og luksuriøse «Nye Lungegaards Søbade-Anstalt». Foto: Det Kongelige Bibliotek, København.

Paa Grund af indtrufne Omstendigheder og ringe Abonnement har jeg seet mig nødsaget til at lukke min eiendom Nye Lungegaards Sobade-Anstalt for Bading.

Selve bygningen ble stående i mange år etter driften opphørte. Nå ble den tatt i bruk som losjihus for et heller tvilsomt klientell. «Splintehuset» kalte folk i byen det, mens Nygårdsguttenes navn var mer eksotisk; «Persien». I følge tradisjonen skal Fridtjof Nansen ha bodd der under sitt Bergensopphold.

Gjelsviks badehus

Dette badehuset, oppført av byggmester Lars Gjelsvik i 1880, lå på Møhlenpris, i dag lokalisert i Møhlenpriskaiens sørlige ende. Det var anlagt etter datidens moderne prinsipper med to mindre bassenger av tre som kunne reguleres ved å heises opp og ned med tidevannet.

Det hadde både dame- og herreside, hver med sitt basseng, omgitt av en rekke avkledningsværelser. Frem mot Damsgårdssundet var det en plattform med tapper. På herresiden var det montert et stupebrett.

Gamle badegjester fortalte at badet var utmerket etter den tids begreper. «Idrettslegenden» Johan Blytt var en fast gjest der i mange år. Det ble nedlagt i 1895.

Mellom Gjelsviks og det private Fayes Badehus litt lengre nord, lå en liten strand. Når Møhlenprisguttene ikke hadde penger til inngangsbilletten, badet de gratis der. På stranden var det til enhver tid trukket opp båter som skulle tjæres, males og vedlikeholdes, altså et tiltrekkende sted for ungdom.

Sydnes sjøbad

Vinteren 1884 ble det sendt inn et forslag til Bergen formannskap fra legene Klaus Hanssen og Joachim Wiesener angående et «*Anlag af Badehuse for Arbejderklassen*». Forslagsstillerne hadde to forslag, et i Sandviken eller Skuteviken, og et i Jekteviken. Da kommunen ikke disponerte egnet tomt i Sandviken konsentrerte man seg i første omgang om alternativet i Jekteviken. Sydnes sjøbad ble enstemmig besluttet bygget 24. februar 1884. Kostnadene kom på kr. 25 000,- delfinansiert av Brennevinnsamlaget med kr. 16 000,- og Bergens Sparebank med kr. 4 000,-.

«Bergens Tidende» kommenterte åpningen 6. juni 1887 med følgende ord:

Det hele anlæg er et stort fremskridt for vaar by i sanitær henseende, og vi tviler ei om, at det vil blive flittig brugt.

Sydnes sjøbad hadde stolte tradisjoner. Siden hele anlegget var bygget inn med høye plankegjerdjer ble det regnet som ekstra trygt, og det var ikke få bergensere som der har tok sine første svømmetak. Der solte de seg, der frøs de, der spiste de skivene sine og drakk saften, et barndommens paradis.

Selv om Nøsteguttene- og jentene mente

de eide litt mer av badet enn andre, kom gjestene fra hele byen. Det var i Sydnes alle svømmestevner ble arrangert. Der var nemlig banen 25 meter lang.

At gutter er gutter forteller følgende lille historie. I årene 1888-93 ble Børsen ombygget. Klebersteinen som ble brukt kom sjøveien fra Samnanger til Jekteviken. Sommeren 1889 fikk arkitekt Blix en henvendelse fra myndighetene om straks å fjerne det skuret som var bygget som steinlager. Grunnen var enkel. Nysgjerrige gutter klatret opp på taket og smugtittet på jentene.

Planlagte havneutvidelser gjorde Sydnes sjøbads skjebne lenge usikker. Da den nordre muren styrtet sammen i 1913, ble det anmodet om å utvide bassenget. Kommunen avslo henstillingen på grunn av nær forestående havneutvidelse.

Det var en sannhet med modifikasjoner. Da badet i 1960, 47 år senere, ble nedlagt, var ennå kaiutvidelsene i det blå. I 1965, derimot, forsvant Sydnes sjøbad under fyllingen. Et stort industribygg ble reist hvor konkurranse, lek og latter tidligere hadde rådd grunnen.

Nordnes sjøbad

Våren 1909, da det ble kjent at Solysts dager snart var talte, engasjerte Johan Blytt seg for anleggelsen av et nytt sjøbad. En komité ble nedsatt. Den munnet ut i aksjeselskapet Nordnæs Sjøbad. Kr. 17 000,- ble tegnet privat, kommunen bevilget kr. 15 000,-. Dermed hadde man en kapital på kr. 32 000,-, nok til å kjøpe Einar Hausviks boder og grunn ved Nordnespynten. Bodene ble revet, grunnen ryddet og byggearbeidet startet i februar 1910. Den høytidelige åpning fant sted 14. juli s.å.

Det ble sendt ut innbydelse til magistrat og formannskap, presse og idrettslag. Som antrekk var oppgitt; badedrakt. Styremedlemmene mottok gjestene i badedrakt, og for dem som ønsket det var det anledning til å ta seg et forfriskende dukkert.

«Morgenavisen» skrev om begivenheten:

Det ene formandskapsmedlem efter det andet smøg i spraglete badedragter, og man fik den fornoielse at se formandskabet gaa omtrent in corpore i vandet, og selvfølgelig var man ikke sen med å følge eksemplet. Da man var fornoiet av det vaate element, blev der serveret sjøbit på solbadbroen – kringler som dinglet paa en staaltråd, røget laks og Hansa ol fra fat.

Badet hadde en dame- og en herreavdeling, hver med sitt stupeårn. Et stort flytende basseng foran plattformen var beregnet for ikke svømmedyktige gjester. Anlegget var tegnet av arkitekt Sigurd Lunde, tømrer- og snekkerarbeidet ble utført av byggmester Olai Sjo.

Nordnes sjøbad fylte et stort behov. Allerede i 1913 ble det utvidet med to fløyer oppført på betongstøpte plattformer. To flytende bassenger ble anskaffet i 1915. Driften gikk imidlertid med underskudd, noe som gjorde at Bergen kommune overtok det i 1920.

Nordnes sjøbad er fremdeles i drift. På fine sommerdager har det stor søknad.

Elsesro bad

(Sandviken sjøbad)

Da det ble kjent at badene på Bontelabo måtte fjernes, sto man ovenfor den mulighet at de nordlige bydeler ville være uten bademuligheter. Det var selvfølgelig ikke akseptabelt. Høsten 1917 bevilget formannskapet kr. 8 000,- til et lite badeanlegg på Elsesro i Ytre Sandviken. Som nytt våren 1918 besto det av avkledningsværelser, et basseng og stupebrett. Året etter fikk det et oppholdsrom for en tilsynsman.

I 1932 ble Elsesro modernisert og utvidet med stupeårn, flytebassenger og avkledningsværelser. Sandviken sjøbad, som det offisielle navnet er, drives fremdeles.

Biskopshavn og Helleneset

Da Helleveien sto ferdig slutten av 1920-tallet, ble Biskopshavn og Nedre Hellen etter hvert populære mål for sommerlige dagsutflukter. På svabergene nord for den gamle militærkaien i Biskopshavn «aule» det av mennesker på fine solskinnsdager, og Bergen kommune tilrettela med stupebrett og en liten toalettbygning. I fjæren, mellom kaien og den gamle gjestgiveribygningen, ble det anlagt en liten sandstrand for de minste.

Det samme skjeddde på Nedre Hellen, eller Helleneset, som området kalles på folkemunne. Besøkstallene steg år for år, noe som krevde bedre tilrettelegging for publikum. Det skjedde i 1937. I Friluftsrådets første årsmelding fra 1937, kunne man bl.a. lese:

Det til badeliv brukbare areal blev for det første utvidet med ca. 200 prosent. Hertil fikk man hele bukten ryddiggjort, den store brygge blev kultet, pukket og støpt, veien forbedret, mangeårs bossdunger fjernet, springbrett opsatt, priveter likeså. Store groper og huller i fjellet som samlet stinkende vannpytter blev utfylt og omdannet til de herligste soleplasser.

Helleneset har sin spesielle historie. Opprinnelig var det en liten plass med gårdsbruk, gjestgiveri og notbøteri.

På 1890-tallet ble den politiske situasjonen mellom Norge og Sverige stadig mer alvorlig. Det oppsto flere dype konflikter landene imellom, en krig mot Sverige ble en mulighet ingen kunne se bort fra. I 1891 børstet myndighetene derfor støvet av noen gamle militære planer. De innbar bl.a. oppførelse av Hellen fort. Arbeidet kom i gang i 1896 og fortet på Hellefjellet sto ferdig i 1899.

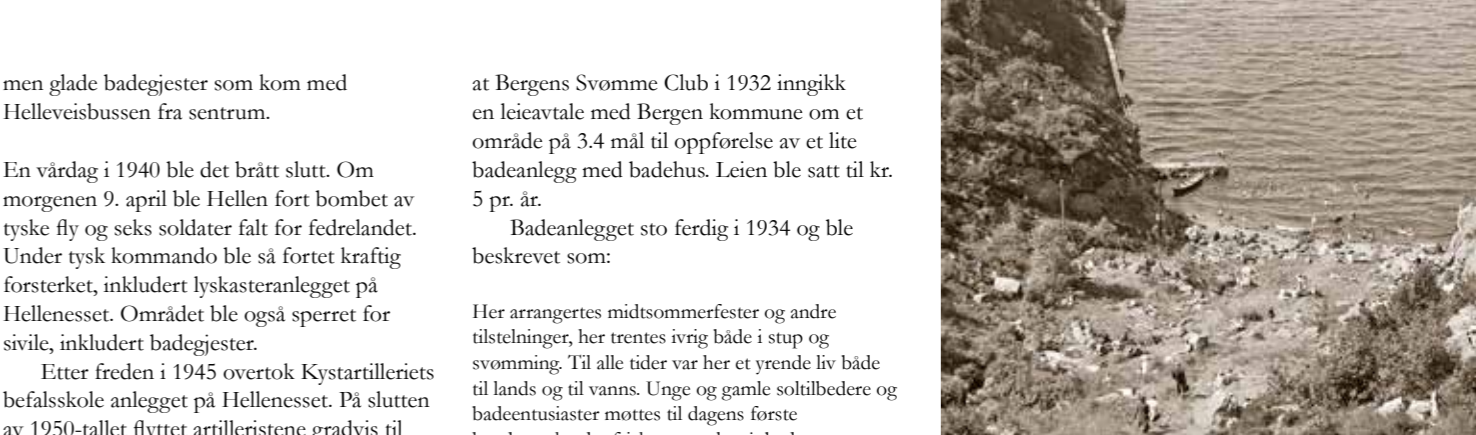
Men hva med skyting i mørket? Selvfølgelig måtte man oppføre et lyskasteranlegg. Det ble gjort på Helleneset. I 1910 sto anlegget ferdig, en 110 cm. lyskaster inklusiv maskinstasjon med dampmaskin som drev lyskasterens aggregat.

Norge forble nøytralt under verdenskrigen 1914-1918, og anlegget på Hellen sov i mange år sin Tornerosesøvn. Bare om somrene var det liv på Helleneset, ikke militære mannskap,

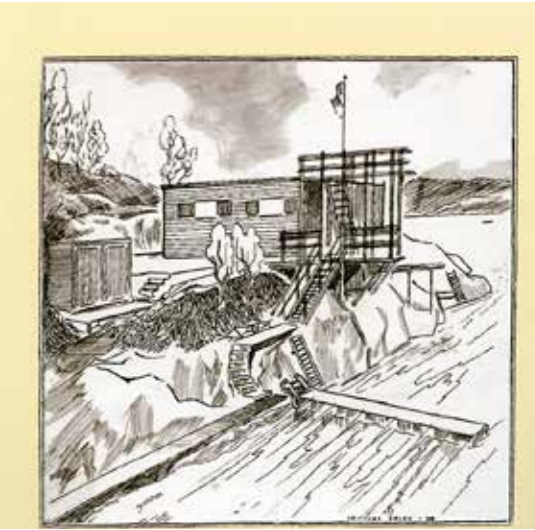

Her har svømmestevnets «aktive deltakere» samlet seg på bryggen til ære for fotografen.

Foto: Brundtland, Jo Gjerstads samling.

Yrende badeliv i Frøviken (Blomdalstøene) på slutten av 1930-tallet. Ytterst på neset ligger badehuset til Bergens Svømme Club. Området er nå en del av Brunestykket friluftsområde. Foto: O. Schumann Olsen, Billedsamlingen UBB.

Slik så badehuset på Midtneset ut. Tegning av Frithjof Sælen.

Den årlige styreturen var lagt til Osterøy og Vaksdal.

Ordfører Kari Foseid Aakre i Osterøy kommune. Foto: Tor Leif Pedersen.

På styreturen fikk styret i BOF en orientering om restaureringen av prestekaien på Bruvik.

BOF-suksess for Osterøy

For vel et år siden ble Osterøy kommune det 17. medlemmet i «BOF-familien». Ordføreren mener det har vært en ubetinget suksess.

TEKST: TOR LEIF PEDERSEN

– Et enstemmig kommunestyre vedtok å melde kommunen inn i BOF, og det har vært en suksesshistorie, sier ordfører Kari Foseid Aakre i Osterøy.

– I kommunen finnes det mange fine friluftsområder med turstier og badeplasser. Men etter hvert som folk blir mer kravfulle, ønskes mer tilrettelagte muligheter for et enkelt friluftsliv. Derfor har vi stort utbytte av å være tilknyttet BOF og deres fagfolk.

– I Osterøy finnes det ildsjeler i alle bygger, men de trenger bistand fra BOF for å tilrettelegge for bading og turgåing. Osterøy kommune er ikke rik og derfor er vi forsiktige med bruk av penger. At vi har meldt oss inn i BOF, er det ingen som stiller spørsmål ved. Kommunens innbyggere ser resultater av at BOF kan bistå med kompetanse på både planlegging og gjennomføring av tiltak, sier Aakre.

Ordføreren forteller at Osterøy er Nordens største innenlandsøy som ikke har hav på noen kanter. I 1964 ble kommunene Bruvik, Haus, Hosanger og Hamre slått sammen til Osterøy kommune. I dag har kommunen 7800 innbyggere. Kommunen har et særpreget og variert landskap med rikt tilbud for friluftsliv ved både sjø og på fjell.

Driftige bønder og bedrifter

Osterøy har et fantastisk næringsliv, skryter ordføreren.

– Det spesielle hos oss er at bedrifter har satset på næringer som sikter seg inn på innenlandsmarkedet og er dermed ikke så konjunkturutsatt. Norges største produsent av biltilhengere - Tyssehengerne - er ett eksempel på en suksessrik bedrift i kommunen

vår. Osterøy har en allsidig og livskraftig småindustri innen mekanisk-, møbel-, tekstil-, og næringsmiddelindustri. Fiskeoppdrett og foredling av oppdrettsfisk er en viktig næring. Det livskraftige landbruket i kommunen sysselsetter 300 personer. Bøndene satser på fellesjøer for enten storfe, sau eller geit. Tomreryrket står fremdeles sterkt i kommunen, sier hun.

– I gamle dager sa vonde tunger at når hus brente i Bergen, var det gode nyheter for ostringene, forteller Aakre. - Det var nemlig slik at grunneiere på Osterøy hadde hogget og laftet hus klare for salg. Dermed kunne de på kort varsel demontere disse husene og reise til Bergen og sette opp nye hus til erstatning for de som var brent ned. Dette er bakgrunnen for at Osterøys kommunevåpen er tre biler (økser), sier hun.

Frivilligheten står sterkt

– Ostringene har ord på seg for å være ærekjære og som vil klare seg selv. Frivilligheten står derfor sterkt i bygdene våre. Lag og organisasjoner legger ned et stort arbeid til glede for lokalsamfunnene. Kommunen hadde sett helt annerledes ut hvis ikke myndighetene hadde hatt så god drahjelp av frivillige, slår hun fast. Det enkle friluftslivet står sterkt i bygdene på den store øyen. Men også her er det nødvendig å legge til rette med tilførselsveier og parkeringsplasser for at folk skal utnytte de naturgitte forholdene best mulig. Og det er blant annet i denne sammenheng at politikerne i Osterøy har sett fordelene med å kunne trekke på kompetansen BOF rår over både når det gjelder planlegging og praktisk, håndverksmessig arbeid i felten.

Imponert over BOF

– I løpet av det året vi har vært medlem av BOF, har vi fått hjelp til å restaurere Bruvik kai. Selvik badeplass i et ferskvann inne på øyen har i alle år vært populær og har tiltrukket seg mange store og små badende om sommeren. Men tilgjengeligheten var ikke den beste. Det gamle toalettet som sto der, var så lite tiltrekkende at ingen brukte det. BOF tok affære med disse forholdene og nå er det blitt en fin badeplass med forbedret tilgjengelighet og et nytt, fint toalett. Jeg er kjempeimponert over profesjonaliteten BOF viser. Mye av oppslutningen blant befolkningen om BOF-medlemsskapet, skyldes at folk ser resultater og at det skjer kjapt, sier hun.

– Har kommunen planer for nye tiltak for å stimulere friluftslivet?

Ønsker drahjelp av BOF

– Ja, vi ønsker å bedre tilrettelegging for rullestolbrukere i badeplassen i Selvik.

– Vi vil bygge en kai der og å bedre parkeringsforholdene for biler. I tillegg ser jeg for meg at vi vil be om bistand fra BOF for å få klausulert noen områder langs sjøen og i skogsområder og tilrettelegge dem som friluftsområder. Dette er eiendommer som i dag tilhører Opplysningsvesenets Fond - og som var tilknyttet kirkegårder.

– Lokale grendelag har tatt initiativ overfor kommunen om å tilrettelegge et område ved Husavatnet. Her ønskes anlagt tilførselsvei, trimløype og tilrettelagt for at funksjonshemmede kan bade der. Disse ønskene går vi videre med til BOF og håper på hjelp derfra til å løse disse oppgavene, sier ordfører Kari Foseid Aakre.

Statskog ute av Vestlandet

Statskog har kvittet seg med så godt som alle sine attraktive friluftsområder på Vestlandet. Mannen som har solgt, er glad for at kjøperne sikrer allmennheten fortsatt adgang til naturopplevelser. Som da den store skogeiendommen Raudlio/Stokkedalen ble solgt til Os kommune.

TEKST: TOR LEIF PEDERSEN

Nils Lygre er Statskogs mann på Vestlandet. I 32 år var han fulltidsansatt i statsforetaket frem til han ble pensjonist i 2012. Nå har Nils deltidsjobb som Statskogs salgssansvarlige på Vestlandet. Området han har ansvar for, dekker fylkene Hordaland, Sogn og Fjordane og deler av Rogaland. Statskog ivaretar og forvalter landeiendommene som Landbruksdepartementet eier. Og det er ikke småtterier. (Se faktaboks).

– Statskog forvalter og ivaretar statsgrunn i hele Norge, bortsett fra Finnmark fylke, forteller Lygre. Statsforetaket skal være selvfinansierende, og er pålagt å selge statsgrunn. Det salget som foregår nå, arrangeringsalget, var en konsekvens av at Statskog kjøpte Borregårdseiendommene fra Orkla. Inntektene av dette salget skal gå til å dekke deler av kjøpesummen for de innkjøpte eiendommene. Overskuddet (av driften for øvrig) tilfaller Landbruks- og matdepartementet. Statsallmenningene kan ikke selges, forteller han.

– I 2010 var Borregårds skogeiendommer på Østlandet til salgs. Politikerne ønsket å sikre seg eiendomsretten til de store skogsarealene og kjøpte det. For å dekke inn

delers av kjøpesummen, ble Statskog pålagt å selge 500.000 mål.

– Hittil er flere store skogsområder på Vestlandet solgt. Mange har reagert på at myndighetene har løst oppdraget gjennom å ”ofre” en lang rekke områder her vest, sier Lygre.

Dette er solgt i vest

– Nedsalget er avsluttet på Vestlandet, men fortsetter på Østlandet, Trøndelag og Helgeland, forteller han.

Dette er Statskog-eiendommer som er solgt i Hordaland:

- Statskog største konsentrasjon av statsgrunn i Hordaland lå i Os kommune. Alt dette er nå solgt. Os kommune har kjøpt en stor eiendom - Raudlia/Stokkedalen. Ervikane på Strøno ble kjøpt av Miljødirektoratet, og Bergen og Omland Friluftsråd forvalter eiendommen.
- Øyene Ånuglo, Seløya og Flornes i Tysnes kommune er kjøpt av Miljødirektoratet.
- Bergen og Omland Friluftsråd er overlatt å forvalte denne perlen i Hardangerfjorden.
- En flott eiendom i Skånevikfjorden,

Romsa, var eid av Statskog, Hordaland fylkeskommune, Direktoratet for naturforvaltning og Ølen kommune. Statskog sin del ble solgt til Miljødirektoratet.

- Askøy kommune har kjøpt eiendommen «Ask statskog» mellom Askevatnet og Dronninga.

- Osterøy kommune har kjøpt en liten skogseiendom på Litland.

Lygre forteller at den eneste eiendommen Statskog fortsatt eier i Hordaland, er Svandalsfona i Odda kommune og Ulven leir i Os kommune. Sistnevnte er det uaktuelt å selge fordi den er klausulert til bruk av Forsvaret.

Allmenne interesser ivaretatt

– Jeg mener allmennheten er kommet godt ut av Statskogs nedsalg av statsgrunn i Hordaland, sier Lygre. Her vil man ikke merke skiftet i eiendomsforholdene fordi områdene fortsatt er i offentlig eie og dermed sikret for friluftsliv. Det finnes eksempler fra andre deler av landet, på at salg av statsgrunn ikke har vært så positivt som i vårt fylke, understreker han.

– Har du synspunkter på det faktum at Statskog selger i så stor skala?
 – På 1990-tallet var det snakk om at Statskog skulle selge statsgrunn for 40 millioner kroner. Det resulterte i at blant andre Per Søylen i Norges Jeger og Fiskerforbund engasjerte seg for å ivareta interessene for friluftsliv, jakt og sportsfiske. Det førte til at salgsprosessen ble stanset før noen eiendommer var solgt. Da det på ny kom opp planer om å selge statsgrunn, var det ganske stille, sier han.

God løsning i Os

– Jeger- og sportsfiskerorganisasjonene i Bergen og Os engasjerte seg sterkt for å få Os kommune til å kjøpe Raudlio/Stokkedalen, da denne store eiendommen ble lagt ut for salg. De fikk politikerne med seg og kommunen kjøpte eiendommen. Fylkesmannen og fylkeskommunen engasjerte seg også for å sikre området for allmenn bruk. Nå går Os kommune, Bergen og Omland Friluftsråd og de to jakt- og fiskerforeningene sammen om å utarbeide avtale om bruk av eiendommen. I tillegg skal det utarbeides en forvaltningsplan, sier Lygre.

– Selv om vi har allemannsretten i Norge, tror jeg tilrettelegging for allmennhetens friluftslivsaktiviteter vil være lettere med en offentlig eier enn om private står som eier, sier han. Lygre understreker at det har vært et godt samarbeid i salgsprosessene i Hordaland mellom BOF og Statskog.

– Vi kjenner hverandre godt og hadde etablert et godt samarbeid lenge før salgene startet. De to partene har felles interesse i å tilrettelegge for det enkle friluftslivet som ikke krever dyrt utstyr, men at du kan komme ut i naturen som du er, sier Nils Lygre.

Statskog SF

- er landets største grunneier og forvalter 60000 kvadratkilometer - eller om lag 1/5 av Norges areal. (1 km² = 1000 mål).
- er organisert som et statsforetak.
- skal drives etter bedriftsøkonomiske prinsipper. Samtidig er Statskog pålagt å løse andre samfunnsmessige og sektorpolitiske målsettinger på oppdrag fra eier.
- er eiet 100 prosent av staten. Eierskapet utøves av landbruks- og matministeren.
- er en garantist for allmennhetens tilgang til jakt og fiske
- skal legge til rette for allmennhetens enkle friluftsliv
- bidra til verdiskapning på fellesskapets ressurser
- ivareta rettighetshavernes interesser
- være opptatt av samfunnsnytte og ringvirkninger
- bidra til nasjonale klimamål
- ta hensyn til miljø og verneinteresser

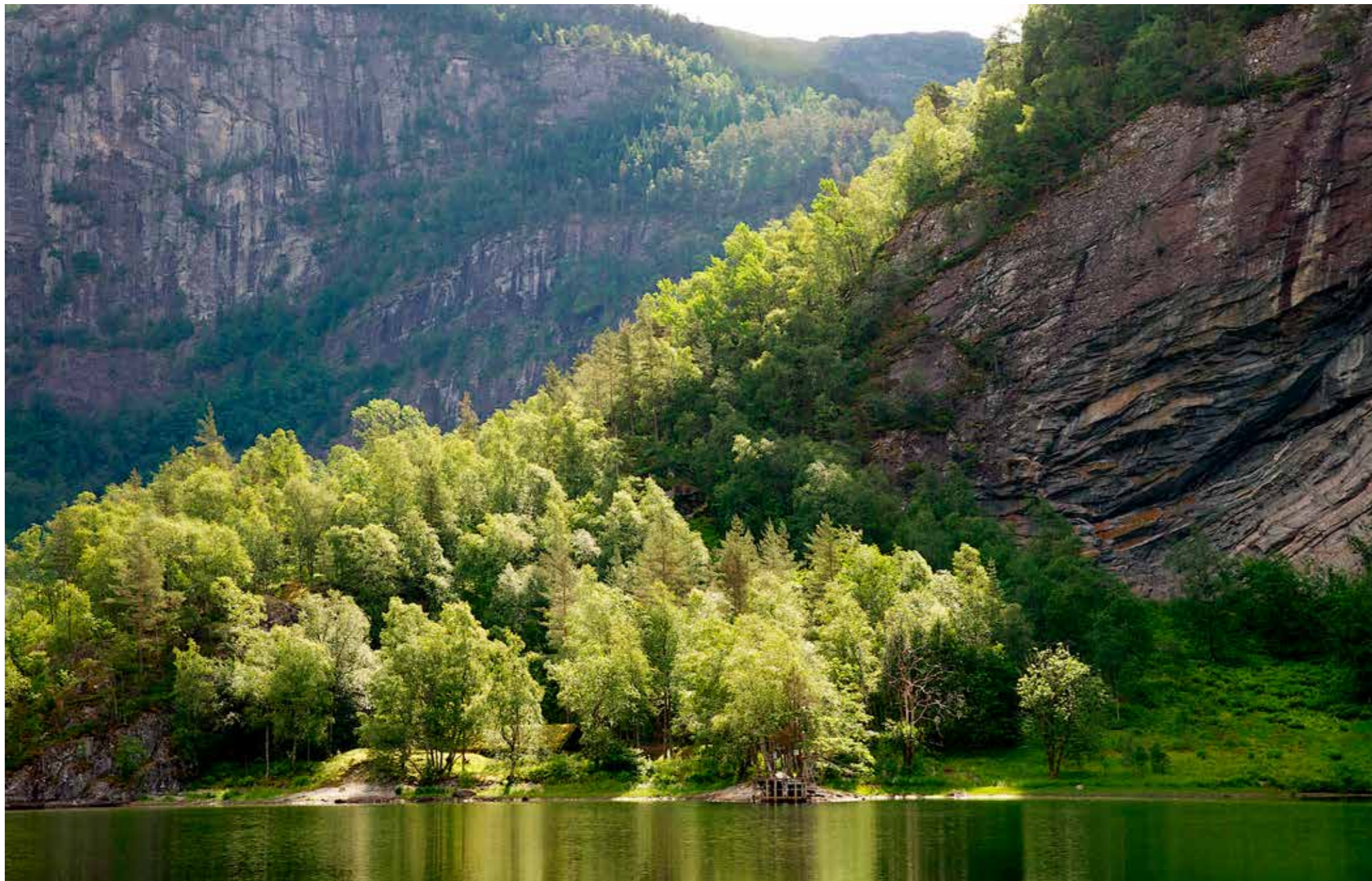
LEIRPlass FOR KANOPADLERE: På eiendommen mot Stokkedalen følger det med en stor naturlig leirplass som ligger idyllisk til ned mot Gåssandvannet.

NYTT FRILUFTSOMRÅDE: Os kommune har kjøpt en stor eiendom i Raudlio/Stokkedalen.

RAUDLIO: På familiedagen i Raudlio var taubroene populære.

Glade jenter under Skipshelleren.

BOF - gutta med Oddmund Dingen, Håkon Løkvik og Tim Igelkjøn tek seg ein liten pause i arbeidet og er «på jakt etter steinalderen».

BOF i Skipshelleren

Skipshelleren på Straume i Vaksdal er ein av Noregs best bevarte steinalderbustader. Her gravde arkeologar frå 1930 åra ut ca 175 000 gjenstandar som fortalde korleis folk budde der. Vaksdal kommune har gjort dette området om til skuleprosjekt.

TEKST OG FOTO: SVEINUNG KLYVE, MILJØVERNÅRSGJEVAR I VAKSDAL KOMMUNE.

Vaksdal kommune har vore medlem i BOF sidan 2010. Ein av dei viktige prosjekta å ta fatt i for Vaksdal kommune, var å få BOF i gang med betre vedlikehald av Skipshelleren og landskapsmuseet på Straume. Det er ca 300 meter å gå frå bilvegen og fram til staden. Gangsti og trapper i tre inn dit må vedlikehaldast. Ved sjøen ligg det ein båt kai og her legg BOF sin båt Frifant til og har hatt med diverse utstyr. Det gjeld grus til stien, bord og benkar. Landgang frå kaien vart også utbetra. Toalett og undervisningsbygg må vedlikehaldast. Vaksdal kommune er svært nøgd med det arbeidet BOF har gjort.

Skipshelleren vart kommunen sin tusenårsstad i år 2000. Ein fekk då bygd eit flott grindbygg. Frå den tid har Vaksdal kommune kunna tilby guiding i Skipshelleren. I 2006 fekk me enno betre tilrettelegging med utedo og betra kai og stiar. Produktet «På jakt etter steinalderen», har vorte svært populært blant skular frå heile Hordaland. Ca 300 barn har vore på dette opplegget kvart år. Frå ca 2004 har lærar Anita Vik har vore frikjøpt som lærar frå Stamnes skule til å gjennomføra prosjektet, som er sjølvfinansierande. Me tek kr 130 per elev. Dette inkluderer guiding i Skipshelleren i ca 3 timar inkludert ulike aktivitetar, med bål

og steiking av pinnebrød. Opptenninga av bålet skjer med bruk av flint og knusk, slik dei gjorde det i steinalderen.

Under Skipshelleren

Me brukar nesten ein heil time under sjølv Skipshelleren for å fortelja om korleis folk levde der for 5-6 000 år sidan. Helleren ligg i dag ca 60 m over sjøen. Elevane får klatra litt opp nederst i fjellveggen og sit der på hylleformasjonar medan guiden fortel. Her levde det folk i ca 6500 år og dei la etter seg restar av reiskapar, mat osv. Desse funna, ca 175 000 gjenstandar, fortel oss korleis dei

Skipshelleren med Tusenårsbygget. Foto: BOF

levde der og kva dei åt. Me har laga egne gravekasser der borna kan få grava i jorda og dei finn alltid restar etter flint og bein frå steinalderen.

Aktivitetar

Nede ved sjøen ligg Tusenårsbygget «grindbygg» der me har ulike aktivitetar. I jungelloypa kan borna balansera og klatra i tau i ufarleg høgde like over bakken. Skyting med pil og boge er svært populært. Det vert nytta skikkelege trebogar og pilar med fjør. Me skyt på blink og brukar sikkerhetsnett. Me har skiferheller med utfresa steinaldermotiv slik at borna kan leggja eit ark over og med hjelp av mose, gras, jord som fargestiftar kan dei laga sine egne avtrykk, helleristingar. Desse kunstverka får dei med seg heim. Borna får prøva seg som jeger og villsvin og med eit skinn som klede er dei jeger på jakt etter medeleven eller læraren som har eit stort hjorteskin på seg og er villsvin. Dette gjev aktivitet og leik for store og små. Opplegget er så populært at dei same skulane kjem att år etter år med nye elevar, dei fleste i 3-4 klasse.

Anita Vik guidar elevar under Skipshelleren.

Herdla Fort rikt på opplevelser

Sverre Jokstad på en av de mange punktene med spektakulære naturscener.

Herdla Fort helt nord på Askøy er i ferd med å bli et spennende, mangfoldig og variert friluftsliv-, natur- og opplevelsesområde. Mye er på plass allerede. Mange nye elementer skal etableres i tiden som kommer.

TEKST OG FOTO: TOR LEIF PEDERSEN

Tyskerne bygget et kystfort på det strategiske plassen på Herdla ved innløpet til Hjeltefjorden. Etter krigen tok det norske forsvaret i bruk og utviklet fortet. Omstruktureringen av forsvaret førte til at Herdla fort ble utviklet. Mesteparten av området ble kjøpt av Miljødirektoratet, mens Askøy kommune sikret seg selve leiområdet med tilhørende bygninger. Fremdeles besitter Forsvaret 68 mål av det totale arealet på 278 mål. Men også dette området er tilgjengelig for allmenheten.

Askøy kommune - som forvalter området - legger opp til at fortet skal være et sted for et mangfold av aktiviteter. Mye av infrastrukturen er på plass og flere frivillige lag og en kommersiell aktør har etablert seg innenfor de spennende rammene som fortet gir. I disse dager pågår arbeidet med en revidert forvaltningsplan for de kommende 5 årene. Noe av det som vektlegges her, er at både turveier og aktivitetstilbud i så stor grad som mulig skal ha universell utforming.

Aktuelle tiltak er informasjonstavler, opparbeiding av aktivitetssoner, formidlingsplasser, grillplasser, atkomstvei og

parkingsplass, turveier og tursti, fiskeplasser, teltsteder, tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne, badebasseng, toalett, formidling av kulturminner, rydding av skog og tilplantning noen steder.

Rådgiver for idrett og nærmiljø i Askøy kommune, Sverre Jokstad, har fått ansvar for å koordinere alle aktiviteter som er utviklet og de tilbudene som etter hvert skal utvikles. Han forteller begeistret om det som er i ferd med å bli et svært innholdsrikt opplevelsesenter nord på Askøy:

Utmerket samarbeid

– Kommunen har etablert et utmerket samarbeid med mange aktører og personer for å gjøre Herdla Fort til et attraktivt sted for rekreasjon, naturopplevelser og kulturelle opplevelser. Siktemålet er å trekke folk til Herdla for ulike opplevelser, sier Jokstad.

– En viktig samarbeidspartner er Museum Vest som har etablert seg med blant annet en flyutstilling. I utstillingen står vraket av et tysk jagerfly som styrtet vest for Misje i 1943. Museet har også lagt til rette for besøk i det

nå fredete torpedobatteriet. Dette ble etablert av tyskerne under 2. verdenskrig og overtatt av kystartilleriet etter krigen. Etter flere moderniseringer ble anlegget nedlagt i 2001. I løpet av året starter Askøy kommunale eiendomsselskap arbeidet med å oppføre en ny museumsbygning for Museum Vest like ved den eksisterende flyutstillingen.

– Det meste av det som etableres og utvikles - bortsett fra museets etableringer, kommunens prosjekter og noen få kommersielle aktører - skjer i samarbeid med og ved hjelp av frivillige organisasjoner og lag. De kan søke om tippemidler og således finansiere sine planer. Sakte, men sikkert vil fortet bli utviklet. Majoriteten av det som skal etableres, vil være på plass i løpet av et år eller to. Når alt er på plass om en 3 års tid, vil Herdla Fort fremstå som et helt unikt område med et mangfold av ulike opplevelser, sier Jokstad.

Viking-gård skal bygges

Et spennende og originalt element i planene ligger Jokstads hjerte nær. Det dreier seg om et stort krater som tyskerne sprengte ut i en åskant - en kjempestor ”grop” ned i fjellet

CAMP HERDLA: Sverre Jokstad sender ut fornøyde kursdeltakere i taubanen på Herdla. Foto: BOF.

Sverre Jokstad og Gunnar Furre i torpedohallen der publikum nå har adgang.

under åpen himmel. Krateret skal utvikles til en ytterst original konsertarena. Det må bygges tak over det store hullet i fjellet og blant annet gjennomføres fjellsikring for det er ferdig utformet. Krateret er testet ut som konsertarena. Både artister og publikum har gitt gode tilbakemeldinger om god akustikk. Kommunen må skaffe midler til opparbeiding av krater-arenaen.

– En av de store bygningene som står igjen etter Forsvaret, skal bli klubblokaler for lokale lag og foreninger. Fra før er Herdla kjent som et attraktivt område for fugletitterne. Et fuglereservat er etablert utenfor området der tyskerne bygget flyplass. Her er det meningen å bygge enda et fugleobservasjonstårn. Oppe i åsen skal det lages flere utsiktspunkter for de som liker å observere fuglene. Det skal monteres en via ferrata-løype (klatresti med wire) i fjellveggen helt nord på området. Klatrevegg og en zip-line er allerede etablert. Eget aktivitetsområde for øksekast, pil og bu og klatrebane for barn mellom trær inngår også i planene. Askøy Vikinglag er begynt på et omfattende arbeid med å bygge en vikinggård med langhus og grindbygg. Rundt om i hele området er det opparbeidet

I utstillingen står vraket av et tysk jagerfly som styrtet vest for Misje i 1943. Foto: BOF.

naturstier, og det er asfalterte turveier for dem som har behov for et jevnt og fast underlag for å gå turer i naturen, forteller Jokstad.

Forvaltningen uavklart

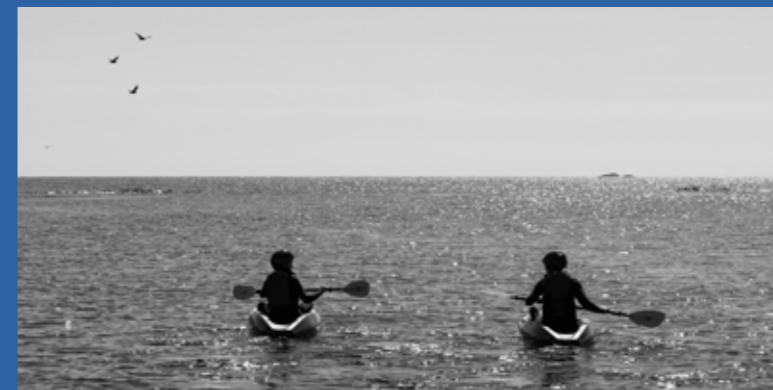
Det er opparbeidet en stor parkeringsplass med moderne, universelt utformede toaletter. Med tanke på bobilturister, er det anlagt tømme-stasjon for bobiler.

– Hvem som skal ha ansvaret for forvaltningen av området, er ikke avklart ennå. Askøy kommune har foreslått at BOF overtar driften og at Museum Vest overtar ansvaret

for å passe på området mot betaling av BOF. Dette er spørsmål vi skal avklare i nærmeste fremtid, sier Jokstad.

– Fortet er stort og har nesten ubegrensede muligheter. Det blir opp til aktørene å utnytte mulighetene under forutsetning av at det gjøres minimale naturinngrep. Jeg tør påstå at Herdla fort vil bli et meget attraktivt og spennende område for Hordalands befolkning kultur- og naturopplevelser, sier Jokstad.

Coasteering i Hissøyna friluftsområde

FOTO: TROND J. HANSEN

Coasteering, var sammen med kajakkpadling, ny aktivitet på fjorårets Havcamp i Hissøyna friluftsområde i Fjell kommune. Fiske -og friluftscampen har nå blitt en tradisjon i første uken av skolens sommerferie. MOT i Fjell kommune, sammen med Sotra og Øygarden Jeger -og Fiskeforening gjør en solid innsats for å få ungdommen ut å oppleve

hav, svaberg, kystkultur og høsting av det havet har å by på. I 2014 hadde friluftsrådet også leid inn instruktør fra firmaet God-Tur, som tok med ungdommene på Coasteering. I mangel av et godt norsk ord, har det blitt coasteering, etter modell av fjellets mountaineering. Vi kunne kalt det kystleik. Poenget er å ha det gøy i tangbeltet, klatre og klyve

i bergene, svømme fra en vik til den andre. Utforske hva som er av tang, tare, snegler, skjell og fisk. De barskeste synes det er gøy å se hvem som tør å klatre høyest opp, for å hoppe ned igjen. Alt under trygg veiledning fra instruktør Kyrre Flotve.

BOF-ansatt syklet Norge på langs

TEKST OG FOTO: TOR LEIF PEDERSEN

Steinar Kongshavn trives i et godt arbeidsmiljø i BOF.

60 personer søkte på den ledige stillingen som fagarbeider i BOF. Steinar kom gjennom nåloyet. Et år etter ansettelsen, er han blitt varm i BOF-trøyen, har glidd fint inn i miljøet og trives godt i jobben.

På spørsmål om han har en mening om hvorfor han gikk seirende ut av konkurransen om den ledige stillingen, svarer han:

– Jeg var heldig som fikk jobben. Trolig var det min allsidige bakgrunn som ble utslagsgivende. At jeg har fagbrev som forskalingsnekker og førerkort for lastebil, var nok medvirkende til at jeg var den som kom gjennom nåloyet. Det faktum at jeg er friluftsmenneske, var sikkert ikke noe som trakk ned mitt kandidatur, sier Steinar. Når han blir bedt om å fortelle om seg selv, sier han at han realiserte en gammel drøm da han i 2012 sammen med broren Karl Atle syklet Norge på langs. Om turen forteller han:

Sterke naturintrykk

– Vi brukte 28 dager fra vi startet på Lindesnes til vi var fremme på Nordkapp. Turen foregikk i mai måned, og det var kanskje noe i tidligste laget på året. Grovt fortalt valgte vi denne ruten: Lindesnes - Stavanger - Haugesund - Rosendal - Voss - Sogndal - Sognefjellet - Dombås - Trondheim - Steinkjer - Namskogan -

Mosjoen - Helgelandskysten - Bodø - ferge til Moskenes i Lofoten - Harstad - Nordkjosbotn - Lyngsalpene - Alta - Sennalandet - Honningsvåg - Nordkapp.

– Sterke minnet fra turen er den mektige naturen langs veien over Sognefjellet. Da vi ville ta oss opp fra Turtagrø til Sognefjellet, snodde det tett. Brøytemannskapene på vei ned fra fjellet stoppet oss og frarådet oss å fortsette. Vi la oss til for å se været an i tellet vi satte opp ved hotellet på Turtagrø. Dagen etter opprant med strålende sol. Det ble derfor en drømmedag på høyfjellsveggen i den vakre naturen, forteller han.

Syklet i snø

– Siste dagen på sykkelsetet ble en stri affære. Vi syklet 18 mil den dagen. De siste 3 milene syklet vi i snø. Vi feiret at vi var kommet i mål med en øl, forteller Steinar.

– Det skulle vise seg at vi kom i mål akkurat i tide. Dagen etter at vi hadde nådd målet for turen, tok vi buss til Alta. Da lå det 20 - 30 cm snø i veien. Slike forhold hadde stoppet oss dagen før, sier han. Steinar beskriver seg selv som friluftsmenneske.

– Sykling er en fin måte å holde seg i form på og oppleve naturen. I blant går jeg Stoltzen. Sommerstid drar min samboer og jeg gjerne campingvognen til Tinnhølen på Hardangervidda for å fiske og gå turer. Så ofte som mulig, reiser vi til Kvamskogen der vi har campingvognen parkert i lange perioder. Den

er utgangspunkt for turer både sommer som vinter, forteller Steinar.

Trives godt i jobben

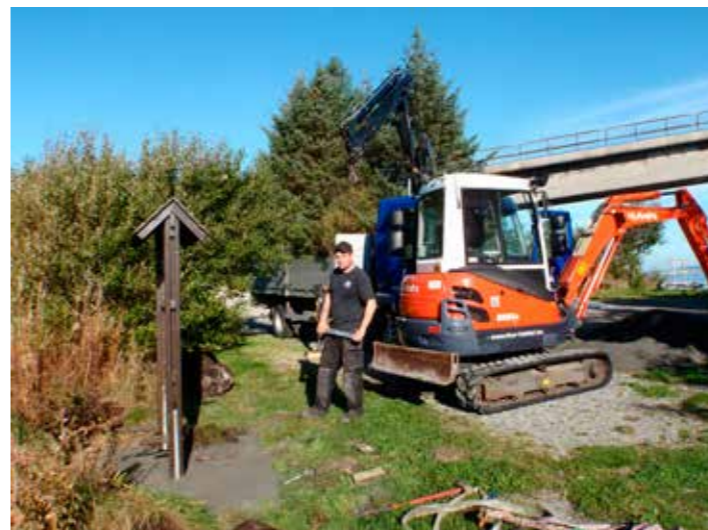
Av en helt spesiell grunn, har det denne høsten og vinteren blitt færre turer til Kvamskogen, forteller Steinar:

– Den 25. november fikk vi en sønn. Jeg var med under fødselen. Det er stort å bli far. Du vet ikke hvor stort det er for du har opplevd det. Mine foreldre var flinke til å ta oss barna med ut i naturen. Jeg skal innvie sønnen min i friluftslivets gleder og håper han blir like glad i friluftsliv som vi er. Sønnen min skal hete Karl Martin. Han kalles opp etter min bror Karl Atle som omkom i en tragisk brann i oktober i år, sier han. Steinar har nå vært ansatt i BOF i vel et år. Om jobben sier han:

– En del lastebilkjøring er det blitt, og jeg er også med på alle de andre oppgavene driftsavdelingens folk utfører. Det jeg opplever som bra i denne jobben, er at den er så variert. Og så er det et veldig godt arbeidsmiljø blant gode kolleger. Jeg trives veldig godt som ansatt i BOF, slår han fast.

Tank til nytt toalett i Årvikane friluftsområde i Austrheim.

Montering av ny infotavle på Sveholmen i Austevoll

Skjellsand heises på land i Kreklo friluftsområde i Osterøy kommune.

På sykkel over Sognefjellet.

Rydding av vegetasjon i Hissøyna friluftsområde i Fjell.

Tabell utførte arbeidsoppgaver 2014

Område	Arbeidsoppgaver
Askøy	
Damskjærneset	Diverse vegetasjonsrensk. Ny bro.
Skorpo	Strandrydding, reoperasjon svaibøye.
Skutlevika	Skjellsand, div. grøfting og grusing, strandrydding, tilsåing. Tømt toalett.
Lyngvik	Strandrydding.
N. Rotøyane	Strandrydding.
Solnes	Strandrydding, grusing og vegetasjonsrensk.
Solfjell	Skog og vegetasjonsrensk.
Stien	Strandrydding.
Ystøy	Fortøyningsbolter, nytt redningssett
Kollevåg	Tømt toalettene, nye grillrister. Strandrydding. Nye bord/benker. Skog og vegetasjonsrensk, oppgradering bakland. Sandkasse. Vannledning.
Færøy	Div. vegetasjonsrensk, strandrydding.
Herdla fort	Bord/benker, ny bom.
Skarvøy og turløyper	Levert 3 stk. bord og benk.
Austevoll	
Kalsundholmen	Gruse tilkomstvei og parkering. Rydde fjæren for stein. Tømt toalett, redningssett, svaibøye, strandrydding, grøfting. Toalett reoperasjon.
Krossøy	Strandrydding
Nordre Navøyågen	Bord og benk. Rep. av svaibøye. Flytebrygge og vanding.
Skår	Strandrydding. Reoperasjon av svaibøye.
Horgo	Div. vedlikehold huset. Reoperasjon av flytebryggen.
Prestaneset	Strandrydding, rep. av gangvegen, vegetasjonsrensk.
Sveholmen	Ferdigstille toalett, Strandrydding, utbedre tilkomst universelt. Fendring av kaien, vegetasjonsrensk, infotavle, rep. av svaibøye.
Austrheim	
Øksnes	Strandrydding. Vegetasjonsrensk, grøfting og planering. Rep. toalett.
Sauøy	Strandrydding.
Børilden	Strandrydding.
Årvikane	Nytt H-toalett, bom, 2 stk. bord/benker, grill, bakland, grøfting, skilting, etc.
Bergen	
Kyrkjjetangen	Skog og vegetasjonsrensk, strandrydding, grillplass, benker, nye gangveger.
Godvik	Strandrydding. Skilting.
Kvarven	Skog og vegetasjonsrensk. Bord/benk
Løstakkvann	Nytt rekkverk ved trapp. Skog og vegetasjonsrensk.
Ballastbryggen	Utsetting og inntak av badebøyer.

Område	Arbeidsoppgaver
Biskopshavn	Skjellsand, strandrydding. Vegetasjonsrensk, grusing.
Brunestykket	Grusing, skog og vegetasjonsrensk.
Helleneset	Maling av murer og basseng, skjellsand, nytt stupebrett, utbedre parkering.
Sandviksbatteriet	Grøfterens, grøfting og grusing av gangveger.
Bakarhavn	Reoperasjon av leder.
Grønskjøret	Skog og vegetasjonsrensk. Div. grøfting og grusing. Skjellsand. Reoperasjon av gapahuk, bord og benk, grillplass.
Morvik	Skog og vegetasjonsrensk. Bord og benk.
Storøen	Div. oppryddingsarbeid. Ny vannledning, bord/benker, gjerde, grøfting. Skog og vegetasjonsrensk. Ny gangveg, planeringsarbeider.
Tellevik	Skjellsand. Strandrydding, div. grusing.
Tømmervågen	Div. grusing og grøfting, fjernet rotvelter.
Storåkerrika	Div. grusing og grøfting,
Våganeset	Skjellsand.
Vollane	Strandrydding. Div. grøfting. Ny bom. 2 nye stupebrett, div. skilting
Garnes	Strandrydding. Skog og vegetasjonsrensk.
Holmen	Strandrydding, skjellsand.
Kalvetrevik	Strandrydding, fjernet båtvrak.
Øvre Hellen	Ny gapahuk ved bålplassen. Vegetasjonsrensk., lekestativ, grøfting og grusing.
Utnehagen	Vegetasjonsrensk. Diverse sikringsarbeider, grusing av tilkomst.
Toppesanden	Grusing og grøfting, vegetasjonsrensk, strandrydding.
Austrevågen	Strandrydding, tilsåing, sikringsgjerde.
Grønnevik	Strandrydding, skjellsand.
Sandholna	Vegetasjonsrensk. Diverse vedlikehold hytten, nytt el-anlegg.
Marmorøyane	Vegetasjon og skogrydding. Strand og bossrydding. Hentet marmorstein.
Mjølkevika	Vegetasjonsrensk, strandrydding. rep. av grøfter og veg.
Skjoldabukta	Diverse grusing og grøfting. Reoperasjon av kaimur. Skjellsand.
Notabuneset	Ny badebrygge.
Bontveit	Diverse grusing parkering.
Fjell	
Kårtveitpollen	Ny redningskasse.
Lønøy	Strandrydding. Skifte noe kledning.
Hissøyna	Nye gjerder, diverse vedlikehold og maling, rengjøring og maling. Nytt leskur til villsauene, skog og vegetasjonsrensk, grøfting og grusing, tilkomst.
Geitvika	Grøfting og grusing.

Administrativ leder Åge A. Landro peker på den nye båten som nå er i produksjon.

Merking av Kvamsøy friluftsområde i Kvam.

Nye stupebrett i Indre Lekneset friluftsområde på Osterøy. Under: Badebøyer hentes i Norheimsund i Kvam.

Skjøtsel og drift 2014	
Friluftsområder som blir slått inntil 8 ganger i løpet av sesongen	103
Markeringsbøyer satt ut i sesongen	92
Stupebrett dekket med antisklimatter før sesongen	95
Toaletter spylt og rengjort gjennom sesongen	96
Badebasseng på Helleneset rengjøres og tilføres nytt vann i sommersesongen	1
Antall tonn boss fjernet fra friluftsområdene	130
Drift av utleiehus i sesongen	9
Antall områder der skog ble ryddet	43
Antall toalett beiset	18

Driftsansvar BOF	
Friluftsområder	229
Toaletter	96
Stupebrett	95
Parkeringsplasser	66
Hytter og naust	25
Informasjonstavler	56
Brygger	73
Bruer	32
Redningssett	149
Bord og benker	243
Turstier	49 km
Skiløyper	10 km
Turveier	35 km
Bilveier	2 km
Baderamper og padlebrygger for bevegelsehemmede	15
Fortøyningsbøyer i uthavner	12

Kystleia og utleie 2014		
Kollevåg	69 døgn	Inntekt kr 114 655
Horgo	52 døgn	Inntekt kr 15 805
Hissøyna	22 døgn	Inntekt kr 0
Lønø	10 døgn	Inntekt kr 4 000
Skageneset	73 døgn	Inntekt kr 22 000
Sandholna	45 døgn	Inntekt kr 24 300

Nytt i 2014	
Toaletter	7 stk
Stupebrett	8 stk
Fortøyningsbøyer	1 stk
Brygger	6 stk
Bruer	5 stk
Redningssett	18 stk
Bord og benker	31 stk
Turveier	1 km
Ramper for bevegelsehemmede	0 stk
Informasjonstavler	1 stk
Nye friluftsområder	29 stk
Hus og naust	5 stk

Ny parkering Solheimsvika på Radøy.

Dreneringsarbeid i Øksnes i Austrheim.

Åpning av Ramsholmen friluftsområde i Os.

Forsvarsområdet Visterøy i Sund ble ryddet og klargjort for friluftsbruk.

Skogrydding i Hillandsvatnet friluftsområde i Lindås

Planlegging av ny gapahuk på Fusanaset i Fusa.

Ny gjestebrygge i Nordre Navøvvågen friluftsområde i Austevoll.

Årvikane i Austrheim, nytt område og ny tilrettelegging.

Befaring med grendalaget i Elvavika friluftsområde i Meland.
Under: Gammel bro ble fjernet og ny bro montert i Raudlia i Os.

Rydding av skog i Krohnegården friluftsområde i Bergen.
Under: Ny bro i Raudlia friluftsområde i Os.

Uttak av marmorstein fra det gamle steinbruddet på Marmorøyane.
Under: Dugnad i Sildestadskjæret friluftsområde i Vaksdal.

Steinen fra Marmorøyane blir heist på plass i Christieparken i Bergen.
Under: Ny gangvei i Storøen friluftsområde i Bergen.

Tabell utførte arbeidsoppgaver 2014 kommunevis

Område	Arbeidsoppgaver
Fusa	
Hagafjøro	Strandrydding. Gruse tilkomst og parkering. Rep. badebrygge. Vegetasjonrensk. Skilting.
Skjelevikjo	Strandrydding. Vegetasjonsrensk, skjellsand. Nye bord/benker.
Vinnesholmen	Stupebrett, Iler og leder til flytebrygge
Fusanaset	Strandrydding, vegetasjonsrensk.
Kvam	
Kvamsøy	Montert redningssett og skilt.
Sandvenholmen	Montert redningssett og skilt.
Nyatræet	Redningssett og skilt. 2 nye Bord/benk. Grill. lagt ut/iintak bøyer og nye iler.
Svanholmene	Redningssett og skilt. Noe vegetasjonsrensk. Rengjort toalett.
Dysvikeholmen	2 redningssett og skilt. Fortøyningsbolter. Strandrydding
Ståvik	Montert redningssett og skilt. Reparerer stupebrettet
Bersestronda	Redningssett og skilt. Fortøyningsbolter
Småholmene	2 nye stupebrett og matter.
Ljonesvågen	Gitt økonomisk tilskudd til ny badeplåte og stupebrett.
Ploganes	2 Redningssett og skilt. Div. rep. av stupetårnet. Leder. Fortøyningsbolter. Nye badebøyer og iler.
Tangeråsnes	Redningssett og skilt
Breievne	Redningssett og skilt. Bord/benk. Bossrydding
Norheimsund sentrum	Lagt ut badebøyer og nye iler, og tatt de inn igjen.
Øystese sentrum	Lagt ut badebøyer og nye iler, og tatt de inn igjen.
Lindås	
Hillandsvatnet	Vegetasjonsrensk, grøfting.
Vallevik	Strandrydding, grøfting, ny tilkomst fra parkering. Vegetasjonsrensk.
Fisketangen	Rep. av bom, grøfting og grusing, gjerdereparasjon, tømt toalett.
Kvernhusviki	Ryddet fjære og bakland. Vegetasjonsrensk.
Padleløypene	Tømt toalett Marås, tilsynsrunder.
Nautevågen	Strandrydding. Div. veg. rensk. Grøfting/grusing tilkomstveg.
Geitholmen	Strandrydding.
Kvalvågnes	Skogrydding, div. grusing av gangveger.
Meland	
Håøya	Nytt bord/benk, vegetasjonsrensk skjellsand, strandrydding, fortøyningsbolter.
Fløksand	Strandrydding, div. grøfting og grusing, vegetasjonsrensk, skilting.

Område	Arbeidsoppgaver
Varnappen	Diverse grøfting/grusing, skog og veg. rensk. rep. av bom.
Elvavika	Strandrydding, gapahuk fundament, skjellsand, skilting.
Os	
Ervikane	Strandrydding. Skog og vegetasjonsrensk. Div. grusing. Tømt toalett.
Oksabåsen	Skogrydding, fortøyningsbolter. Strandrydding.
Ullsund	Strandrydding.
Kalneset	Strandrydding.
Kuskjæret	Strandrydding.
Ramsholmen	Diverse transportoppdrag med Frifant.
Langøysund	Strandrydding.
Sperrevik	Strandrydding.
Søvikvågen	Skjellsand, strandrydding.
Lysøya	Div. transport Frifant, grøfting, grusing, utlån fliskutter og gravemaskin.
Raudlia	Ny bro og tilkomst, div. grøfting. vegetasjonsrensk.
Smievågen	Strandrydding, div. grusing tilkomst, skjellsand.
Mobergsvika	Strandrydding, tømt toalett, rep. av badebrygge.
Skorpo	Strandrydding, rep. av nausttaket. grusing
Osterøy	
Selvika	Nytt H - toalett, bord og benker, skilting, redningssett
Husavatnet	Skilting. Bord og benk, grusing.
Kreklo	Ny stupebrettmatte. Vegetasjonsrensk. Redningssett og skilting, skjellsand.
Inste Lekneset	Skilting, 2 nye stupebrett og leder, vegetasjonsr. Redningssett.
Prestekaien	Skjellsand.
Eidsvika	Skog og vegetasjonsrensk.
Radøy	
Byngja	Strandrydding. Ny tilkomst til toalettet.
Skaganeset	Div. rep. hovedhuset, nytt båtopptrekk, sinkanoder hovedkai. Div. skilting.
Toska	Bossrydding fjære, bord/benk. Vegetasjonsrensk parkering. Grusing.
Uttoska	Bossrydding fjære.
Solheimsvika	Skog og vegetasjonsrensk. Rep. av bom, beising toalett.
Samnanger	
Rolvsvåg	Strandrydding, skogrydding, montere H - Rampe. Grusing.
Flesjane	Strandrydding.
Gjerde	Strandrydding.

Ny fortøyningsbøye i Skorpo friluftsområde på Askøy.

Befaring i Selvika friluftsområde på Osterøy.

Styretur til Vaksdal og Osterøy, fra Skipshelleren i Vaksdal. Under: Nyttårsfeiring i Årvikane friluftsområde i Austrheim.

Område	Arbeidsoppgaver
Sund	
Alvøy	Bossrydding i fjære.
Barholmen	Bossrydding i fjære.
Bjelkarøy, Buarøy	Bossrydding i fjære.
Risvika	Bossrydding i fjære.
Rophammaren	Bossrydding i fjære.
Tysøy	Rydde alle fjærene. Grøftearbeider og grusing.
Lerøy	Rive og fjerne huset. Fulle i brønnen, planere og så til. Div. grøfting
Sundskogen	Grøfte og gruse tilkomst gapahuk.
Turløyper i Sund	Levert diverse bord/benker
Tysnes	
Fluøy	Rydde fjærene.
Klubben	Div. rep av stupebrettet.
Kjevikjo	Div. arbeid bakland/strand. Montere H - rampen. rep. bom, grusing.
Gunnarsvikjo	Strandrydding. Tømt toalett.
Solstråleøya	Div. rydding og rep. Toalett. Bord og benk.
Apalvika	Div. oppdrag/planlegging i samarbeid med bygdelaget. Skogrydding.
Vaksdal	
Skipshelleren	Tilsyn. Div. arbeid tilkomst
Agnavika	Utsetting og inntak av badebøyer og flytebrygge.
Sildestadskjæret	Strandrydding, div. grøfting/grusing. Skjellsand.
Folavika	Reperasjon av svaibøye
Stanghelle og Veo kai	Tilsyn. Fendring av Grøtto kai.
Stanghelle brygge	Vegetasjonsrensk.
Øygarden	
Lislevika	Strandrydding,
Ormhilleren	Strandrydding. Div. grøfting/grusing. Tømt toalett
Langøy	Strandrydding.
Skogsøy	Div. befaringer og planleggingsarbeid.

Tilsynskontakter 2014

Askøy

Kollefvåg	Jostein Kristiansen
Sjursvika	Furuhaugen BH
Solnes	Ingunn Helgesen
Nordre Rotøyane og Skorpo	Lars Helge Engelsen
Skutlevika	Ivar Merkesvik
Børøy og Ystøy	Børge B. Merkesvik
Hanevik og Stien	Hanevik Velforening

Austevoll

Kalsundholmen	Torleiv Blænes
Krossøy og Skår	Nils Taranger
Prestaneset	Storebø skule
Sveholmen	Havstril padleklubb

Austrheim

Øksnes	Harald Øksnes
Børilden	Årås Barnehage
Årvikane	Fonnes Bygdelaag

Bergen

Gullbotn	Idrettslaget Gullfjell
Kjøkkelvik	Kjøkkelvik Båtlag
Garnes	Kjelåne Grendalag
Storøen	Storøen Båtlag/Åsane Seilforening
Godvik	Godvik Vel
Tennebekktjern	Nipedalen Velforening
Øvre Hellen	Hellen Borettslag
Eidsvågneset	Eidsvågneset Vel
Tellevik, Hordvikhavn og Bakarhavn	Hordvik Bygderåd
Brunestykket	Lønborg Borettslag
Storåkerrika	Storåkerrika Velforening
Notabuneset	Sageneset Velforening
Kvarven	Gravdal Vel
Morvik	Morvik Velforening
Tømmervågen	Njörd Ro- og kajakklubb
Våganeset	Båtlaget Kystliv
Langestranden	Kråkenes Vel
Marmorøyane	Bård Jansen
Søndre Hetlevik	Juvente Diskgolf
Biskopshavn	Biskopshavn Velforening

Fjell

Lønøy og Hitsøy	Steinar Lønøy
Kårtveitpollen	Sotra og Øygarden JFF
Langøyholmane	Birger Løvland
Kobbevågen	Kjell Olav Lokøy
Geitvika	Utegruppa i Fjell kommune
Myntevika	Tellnes grendalag

Innmåling av Sveholmen friluftsområde i Austevoll.

Huset i Lerøy fort friluftsområde var i dårlig stand og ble revet i 2014.

Lions rydder i Tyssøy friluftsområde i Sund kommune.
Under: Dugnad i Årvikane friluftsområde i Austrheim.

Tilsynskontakter 2014

Fusa

Hagafjóra	Hagafjóra Vel
Skjelavikjo	Strandvik Bygdelaag
Fusanaset	Fusa skule

Kvam

Sandvenholmen	Hardanger Fartøyvernssenter
Nyatræet	Cecilie Holm
Småholmene	Omastrand Grendeutval
Ljonesvågen	Innstranda Grendeutval
Ploganes	Strandebarm Grendeutval
Skårsvatnet	Klaus Rasmussen

Lindås

Fisketangen	Frode Øygaard
Hopsdalen	Knarvik IL, Skigruppa
Littlevågen	Eikanger Bygdelaag
Kvernhusviki	Elnesvågens venner
Kvalvågnes	Oddmund Skår
Nautevågen	Lindås Bygdelaag

Meland

Io	Frode Monsen
Fløksand	Karl Arne B. Haugsvær
Elvavika	Frekhaugmarka Vel
Varnappen	Erna Davidsen
Holme	Holmemarka Vel
Håøya	Flatøy Bygdelaag

Osterøy

Husavatnet	Lonevåg Grendalag
Kreklo	Haus Grendaråd
Prestekaien og Eidsvika	Bruvik Grendaråd
Neset, Hosanger	Mjøsdaalen Grendaråd

Radøy

Trettholmen	Manger Bygdelaag
Solheimsvika	Simon Walther Grandahl

Samnanger

Rolvsvåg	Per Helge og Eiliv Våge
----------	-------------------------

Sund

Risvika og Rophammaren	Tofterøy Bygdelaag
Barholmen	Skogestranda Velforening
Tyssøy	Utegruppa i Fjell kommune
Sundskogen	Jarle Sælensminde

Tysnes

Krabbapollen	Jørgen Håland
Fluøy	Lars Martin Haugland
Klubben	Trond Borg

Ånuglo Onarheim Musikklaag

Kjevikjo	Asbjørn Myklestad
Gunnarsvikjo	Lars Martin Haugland
Myrdal	Myrdal Gard

Os

Grindevollstøa	Skeistøa Vel
Oksabåsen	Jørn Hafslund
Ervikane, Banktjørn-flaten og Mobergsvikja	Dagfinn Riple
Langøysund	Kjell Skorpen
Raudlia	Olav Hatleli
Ramsholmen	Os Rotary Klubb

Øygarden

Skogsøy	Nærmiljøutvalet
Ormhilleren	Utegruppa i Fjell kommune

Vaksdal

Sildestadskjæret	Vaksdal Vel
Agnavika	Stanghelle Vel

Nytt stupebrett og nytt friluftsområde, Småholmane i Kvam.

Inntak av handikaprampe i Kjevikjo på Tysnes.

Arbeidsbåten Frifant deltar på oljevernøvelse.

Montering av nye sinkanoder på kaien i Skageneset i Radøy.

Åpning av ny turvei Foldnes Hjelteryggen - Kyrkjevegen i Fjell.

Eiendomsoversikt

OMRÅDE	AREAL	STATLIG S.	EIER
ASKØY			
001 Damskjærneset	18	Ja	BOF
002 Skorpo m.m.	440	Ja	BOF
003 Øyarodden	2		Staten
004 Geitholmen	7		BOF
005 Hanevik	2		BOF
006 Skutlevika	30	Ja	BOF
007 Lyngvik	15		BOF
008 Nordre Rotøyane	70	Ja	BOF
009 Solnes	54	Ja	BOF
010 Sjursvika	33	Ja	BOF
011 Solfjell	6		Kommunen
012 Stien	40		BOF
013 Store Børøy	154	Ja	BOF
014 Tjuvavågen	28	Ja	BOF
015 Ystøy	58	Ja	Staten
016 Kollevåg	680	Ja	Kommunen (Bergen)
017 Færøy	155	Ja	Staten
018 Lamholmen	20		BOF
019 Gulskjeret	4		Staten
020 Haabsøy	5	Ja	Staten
021 Herdla kai	1	Ja	Staten
022 Herdla fort	180	Ja	Staten
AUSTEVOLL			
050 Kalsundholmen	103	Ja	BOF
051 Krossøy	160	Ja	BOF
052 Navøyvågen	130	Ja	BOF
053 Skår	105	Ja	BOF
054 Sandtorv	120	Ja	BOF
055 Horgo	60		Kommunen
056 Prestaneset	4		Kommunen
057 Blænesøy	22	Ja	Staten
058 Sveholmen	32	Ja	Staten
059 Marstein fyr	88	Ja	Kommunen
AUSTRHEIM			
100 Øksnes	90		Kommunen
101 Sauøy	117	Ja	Staten
102 Børilden	620	Ja	Staten
103 Årvikane	15	Ja	Staten
BERGEN			
150 Kyrkjjetangen	48		Kommunen
151 Langestranden	3		Annet: Langelegatene
152 Godvik	2	Ja	BOF
153 Kjøkkelvik	8	Ja	BOF
154 Solviken	12		BOF
155 Søndre Hetlevik	21	Ja	BOF
156 Sætrevika	13	Ja	Kommunen
157 Håkonshella	1	Ja	BOF

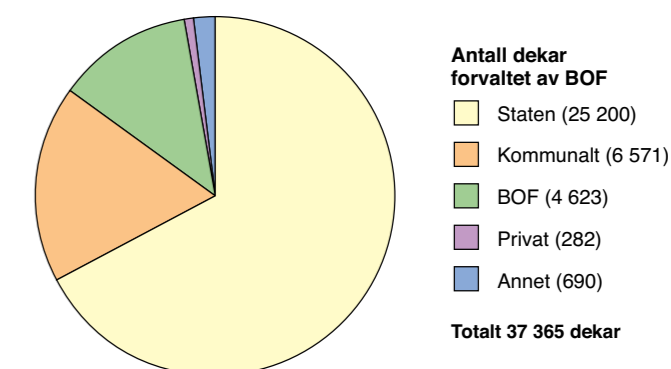
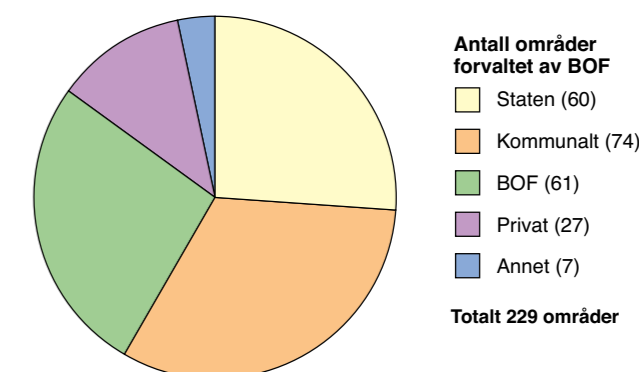
OMRÅDE	AREAL	STATLIG S.	EIER
158 Kvarven	690		Staten: Forsvaret
159 Tennebekk-tjørna	40		Kommunen
160 Krohnegården	5		Kommunen
200 Biskopshavn	7		Kommunen
201 Brunestykket	90		Kommunen
202 Helleneset	26		Kommunen
203 Sandviksbatteriet	73	Ja	Staten
204 Bakarhavn	16	Ja	BOF
205 Breistein	2,5		BOF
206 Eidsvågneset	1		Kommunen
207 Grønskjeret	38	Ja	BOF
208 Hordvikhamn	14	Ja	BOF
209 Morviksanden	25	Ja	BOF
210 Storøen	40		Kommunen
211 Tellevik	2		Privat
212 Tømmervågen	47	Ja	BOF
213 Storåkerвика	6		Kommunen
214 Våganeset	45	Ja	Kommunen
215 Vollane	16		Kommunen
216 Garnes	29	Ja	BOF
217 Holmen i Arnavågen	8		Priv/kommunen
218 Kalvtrevik	3		Kommunen
219 Gullbotn	2772	Ja	Kommunen
220 Øvre Hellen	120	Ja	Staten
221 Venehaugen/Utnehaugen	13		Kommunen
222 Toppesanden	14,8		Kommunen
250 Austrevågen	4	Ja	BOF
251 Fanaholmen	10	Ja	Kommunen
252 Grønevika	20		Kommunen
253 Sandholna	64	Ja	Kommunen
254 Tortelsvika	500		Kommunen
255 Lønninghavn	8		Kommunen
256 Marmorøyane	90		Kommunen
257 Mjølkevika	32		Fylkeskom.
258 Skjoldbukta	15	Ja	Kommunen
259 Steingardsvikane	35	Ja	Kommunen
260 Stendaholmen	30		Fylkeskom.
261 Mildevågen	3		Kommunen
262 Notabuneset	5	Ja	Kommunen
263 Fanafjell	1700		Staten
264 Store Milde	40	Ja	Staten
265 Bontveit	0		Kommunen
266 Konsulbukten	1		Staten
FJELL			
300 Kårtveitpollen	46	Ja	BOF
301 Lakseskjæret	15	Ja	BOF

OMRÅDE	AREAL	STATLIG S.	EIER
302 Langøy-holmane	6		BOF
303 Lønøy	680		BOF
304 Myntevika	29	Ja	BOF
305 Olsvika	4	Ja	BOF
306 Kalsøyane	50	Ja	Staten
307 Hissøyana	311	Ja	Staten
308 Duøyana	45	Ja	Staten
309 Kobbavågen	150	Ja	BOF
310 Små Geitarøyana	20		BOF
311 Søre Klovholmen	16		BOF
312 Ystholmane	20	Ja	BOF
313 I. Senholmen og V. Lyngholmen	25		BOF
314 Barmane	479	Ja	Staten
315 Kjøholmen	5	Ja	Staten
316 Narøy	130,7	Ja	Staten
317 Geitvika	11,4	Ja	Privat/staten
FUSA			
350 Hagafjæra	3,2		Kommunen
351 Skjelavikjo	16,8	Ja	Staten
352 Vinnesholmen	45		Kommunen
353 Fusaneset	15	Ja	Staten
354 Bygdastølen	45		Privat
KVAM			
850 Kvamsøy	273	Ja	Staten
851 Sandvenholmen	12	Ja	Staten
852 Nyatræet	12	Ja	Staten
853 Svanholmane	6	Ja	Staten
854 Dysvikholmen	13	Ja	Staten
855 Lunhaug	13	Ja	Staten
856 Ståvika	11,5	Ja	Staten
857 Auganestrondi	7		Kommunen
858 Bersetrondi	16		Kommunen
859 Småholmane	7		Privat
860 Ljonesvågen	9		Kommunen
861 Ploganeset	9		Kommunen
862 Skårsvatnet	1,5		Privat
863 Tangeråsneset	34		Kommunen
864 Breievne	17,5		Stat/kommune
LINDÅS			
400 Hillandsvatnet	16		Kommunen
401 Vallevik	14	Ja	Staten
402 Fisketangen	44	Ja	Kommunen
403 Hopsdalen	1	Ja	Kommunen
404 Litlevågen	3		Kommunen
405 Kvernhusviki	5	Ja	Kommunen
406 Kvamsvågen	1		Kommunen
407 Fjellsbø	1		Kommunen
408 Padleløype 1	1,5		Privat
409 Padleløype 2	1,5		Privat

OMRÅDE	AREAL	STATLIG S.	EIER
410 Padleløype 3	1,5		Privat
411 Padleløype 4	1,5		Privat
412 Nautevågen	19	Ja	Privat
413 Geitholmen	1,5		Privat
414 Kvalvågnes	1900	Ja	Staten
415 Furvågen	4,7	Ja	Privat
MELAND			
450 Håøya	255	Ja	Staten
451 Io	783	Ja	BOF
452 Smineset	6	Ja	Staten
453 Fløksand	27	Ja	Staten
454 Varnappen	41,5	Ja	Kommunen
455 Elvavika	50	Ja	Kommunen
456 Rylandsneset	90	Ja	Kommunen
457 Holme	71		Kommunen
458 Leirvik gard	75		Fylkeskom.
459 Hagelsund	15,8	Ja	Staten
460 Hestdal	0,5		Kommunen
OS			
500 Banktjørnflaten	8	Ja	BOF
501 Ervikane	951	Ja	Staten
502 Askvikvågen	3		Staten
503 Oksabåsen og Storeknappen	185	Ja	Staten
504 Vetlaneset	28	Ja	Staten
505 Ullsund	235	Ja	Staten
506 Skeistøa	4	Ja	BOF
507 Halhjemsøy	4	Ja	BOF
508 Kalneset	30	Ja	BOF
509 Kuskjæret	13	Ja	BOF
510 Ramsholmen	1,4	Ja	BOF
511 Langøysund	40	Ja	Stat/priv.
512 Sperrevik	6	Ja	BOF
513 Søvikvågen	6		Privat
514 Stokkavik	15		BOF
515 Tøsdal	1		Privat
516 Lysøya	650		Annet: Fortidsm. for.
517 Eidsvika	3	Ja	BOF
518 Halhjemsmarka	35	Ja	Kommunen
519 Raudlia	11013	Ja	Staten
520 Framnes	6		Staten
521 Smievågen	26	Ja	Privat
522 Mobergsvika	45	Ja	Privat
523 Skorpo	100	Ja	Staten
OSTERØY			
900 Selvika	2		Staten
901 Husavatnet	180		Kommunen
902 Hjellevik	5		Privat
903 Klokkarneset	21		Annet: Oppl.v. fond
904 Brakvatnet	5		Annet: Privat
905 Kreklo	5		Annet: Oppl.v. fond

OMRÅDE	AREAL	STATLIG S.	EIER
906 Inste Lekneset	4		Annet: Oppl.v. fond
907 Prestekaien	0,5		Annet: Oppl.v. fond
908 Eidsvika, Bruvik	6,5		Kommunen
909 Neset	4		Annet: Oppl.v. fond
RADØY			
550 Byngja	82	Ja	BOF
551 Skageneset	52	Ja	Kommunen
552 Toska	186	Ja	BOF
553 Uttoska	90	Ja	Staten
554 Trettholmen	20,5	Ja	Staten
555 Solheimsvika	12,4	Ja	Staten
SAMNANGER			
600 Rolfsvåg	93,5	Ja	Staten
601 Flesjane	800		Kommunen
602 Gjerde	4		Privat
603 Totræna	16		Privat
SUND			
650 Alvøy	90	Ja	BOF
651 Barholmen	11	Ja	BOF
652 Bjelkarøy-Buarøy	53,6	Ja	BOF
653 Risvika	8		BOF
654 Rophammaren	55	Ja	BOF
655 Tyssøy	368	Ja	BOF
656 Lerøy fort	32	Ja	Staten
657 Austre Synsholmen	11	Ja	BOF
658 Sundskogen	660	Ja	Staten
659 Sætrevika	6	Ja	Staten
TYSNES			
700 Fluøy	30		Kommunen
701 Krabbapollen	9		Privat
702 Klubben	11		Privat
703 Ånuglo	3868	Ja	Staten
704 Kjevikjo	35		Privat
705 Gjerdevikjo	13		Privat
706 Solheimsdalen	4		Komm.
707 Dalen	1		Komm.
708 Myrdal	1	Ja	Privat/BOF
709 Solstråleøya	19		Kommunen
710 Skaret	0,5	Ja	Privat
ØYGARDEN			
750 Lislevika	2		Kommunen
751 Ormhilleren	151	Ja	Staten
752 Langøyana	147	Ja	BOF
753 Skogsøy	240	Ja	Staten
VAKSDAL			
800 Skipshelleren	6,3		Privat
801 Aganavika	2		Kommunen
802 Sildestad-skjæret	2		Kommunen

OMRÅDE	AREAL	STATLIG S.	EIER
803 Folavika	7		Kommunen
804 Veo kai	0,5		Kommunen
806 Stanghelle brygge	1		Kommunen
Tilsammen 229 områder	37365,1 dekar	124 statlig sikrete	

Driftsregnskap 2014

	Noter	2014	Revidert budsjett 2014	2013
Driftsinntekter				
Kontingenter		6 369 346	6 368 846	5 763 839
Andre salgs- og leieinntekter		819 589	670 000	557 437
Overføringer med krav til motytelse		1 444 644	695 000	1 714 235
Statlige tilskudd	9	6 440 640	4 425 000	5 089 320
Fylkeskommunale tilskudd	9	4 701 477	4 732 000	3 200 575
Sum driftsinntekter	1	19 775 696	16 890 846	16 325 406
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	3,4	6 663 910	7 460 000	6 075 537
Sosiale utgifter	3	787 273	2 050 000	1 716 801
Kjøp av varer og tjenester	4	6 424 007	5 750 000	5 292 212
Overføringer		1 101 301	0	973 067
Avskrivninger	6	1 144 362	0	1 010 219
Sum driftsutgifter	1	16 120 853	15 260 000	15 067 836
Brutto driftsresultat		3 654 843	1 630 846	1 257 570
Finansinntekter				
Renteinntekter		219 790	150 000	164 552
Renteutgifter, provisjoner og andre fin. utg.		244 433	250 000	262 454
Avdragsutgifter	8	514 903	500 000	494 628
Motpost avskrivninger	6	1 144 362	0	1 010 219
Netto driftsresultat		4 259 659	1 030 846	1 675 259
Interne finanstransaksjoner				
Bruk av tidligere års mindreforbruk	5	1 445 490	0	1 497 429
Bruk av disposisjonsfond	5	0	0	0
Sum bruk av avsetninger		1 445 490	0	1 497 429
Avsetning driftsfond		0		
Overført til investeringsregnskapet		548 195	0	229 769
Dekning av tidligere års merforbruk		0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	5	1 445 490	230 846	1 497 429
Sum avsetninger		1 993 685	230 846	1 727 198
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk		3 711 464	800 000	1 445 490

Investeringsregnskap 2014

	Noter	2014	2013
Inntekter			
Overføringer med krav til motytelse		139 044	33 938
Statlige overføringer		286 000	432 298
Fylkeskommunale overføringer		1 250 000	-
Sum inntekter		1 675 044	466 236
Utgifter			
Kjøp av varer og tj. som inngår i tj.produksjonen		814 195	662 067
Overføringer		139 044	33 938
Sum utgifter	6	953 239	696 005
Finanstransaksjoner			
Avsetninger til bundne fond		1 270 000	-
Sum avsetninger		1 270 000	-
Finansieringsbehov		548 195	229 769
Dekket slik:			
Bruk av lån		-	-
Overføring fra driftsregnskap		548 195	229 769
Bruk av disposisjonsfond		-	-
Bruk av bundne fond		-	-
Sum finansiering		548 195	229 769
Udekket/udisponert		-	-

HISSØYNA: Havcampen i 2014 hadde base i kystledhytten i Hissøyna friluftsområde. Foto: Trond J. Hansen.

Tabell inntekter 2014 - kontingenter og tilskudd

Tabellen viser regnskapstallene med kontingenter og andre tilskudd og inntekter, fordelt på de enkelte deltakerkommunene. Av oppsettet kan vi se at for hver krone medlemskommunene har betalt inn i medlemskontingent, får de i snitt kr. 3,35 tilbake når alle tilskudd og inntekter regnes med. Medlemskommune sin innbetaling til BOF utgjør 30% av totalbudsjettet i 2014.

Kommune	Kontingent	Kontingent % andel	Mva kompensasjon	Tilskudd fylke	Vestkyst-parken	Statstilskudd via FL	Statstilskudd tiltak i friluftsområder	Spillemidler	Andre inntekter	S U M
Askøy	415 302	6,5	79 681	155 008	158 604	84 968	221 883	99 390	175 704	1 390 541
Austevoll	75 290	1,2	14 445	28 101	28 753	15 404	40 225	18 018	31 853	252 091
Austrheim	43 566	0,7	8 359	16 261	16 638	8 913	23 276	10 426	18 432	145 870
Bergen	4 141 471	65,1	794 598	1 545 768	1 581 629	847 317	2 212 656	991 140	1 752 158	13 866 736
Fjell	360 172	5,7	69 104	134 431	137 550	73 689	192 428	86 197	152 380	1 205 951
Fusa	59 026	0,9	11 325	22 031	22 542	12 076	31 536	14 126	24 972	197 635
Kvam	132 879	2,1	25 495	49 596	50 747	27 186	70 993	31 801	56 218	444 914
Lindås	229 210	3,6	43 977	85 551	87 535	46 895	122 460	54 855	96 973	767 455
Meland	114 188	1,8	21 909	42 620	43 608	23 362	61 007	27 328	48 310	382 332
Os	281 326	4,4	53 976	105 002	107 438	57 557	150 304	67 327	119 022	941 954
Osterøy	118 130	1,9	22 665	44 091	45 114	24 169	63 113	28 271	49 978	395 530
Radøy	77 609	1,2	14 890	28 967	29 639	15 878	41 464	18 573	32 835	259 855
Samnanger	37 954	0,6	7 282	14 166	14 495	7 765	20 278	9 083	16 057	127 080
Sund	101 340	1,6	19 443	37 824	38 702	20 733	54 143	24 253	42 875	339 313
Tysnes	42 283	0,7	8 113	15 782	16 148	8 651	22 590	10 119	17 889	141 575
Vaksdal	63 973	1,0	12 274	23 877	24 431	13 088	34 179	15 310	27 065	214 198
Øygarden	70 127	1,1	13 455	26 174	26 782	14 348	37 467	16 783	29 669	234 804
SUM	6 363 846	100	1 220 991	2 375 250	2 430 354	1 302 000	3 400 000	1 523 000	2 692 392	21 307 833

Andre inntekter: Leieinnt. = Kr 193.518,- Småbåth. = Kr. 74.470,- Renter = Kr.219.790,- Kont.medlemsorg. = Kr. 5.500,- Ref. eiendomskjøp= Kr. 16.000,- SNO tilskudd ny båt 270.000,-HFK tilskudd ny båt= 1.000.000,- MD tilskudd Lerøy fort = Kr. 364.513,- Div. inntekter = Kr.55.051,- Driftsinntekt Storøyen=186.500,- Oppdrag= kr. 76.000,- Salg sjark= 60.000,- Tilskudd Vestkystpark brosjyre= 96.050,- HFKTiltak universell utforming = kr. 75.000,-

Endringer i friluftsrådet i perioden 2000 til 2014

	2000	2014	Endring	Endring i %
Antall kommuner	13	17	4	30,8 %
Folketall	324650	423509	98859	30,5 %
Kontingentens andel av totalbudsjett	58 %	30 %	28%	-48,3 %
Forvaltet areal i dekar	21878	37019	15141	69,2 %
Antall ansatte	10	12	2	20,0 %
Antall områder	166	229	63	38,0 %
Antall toaletter	56	96	40	71,4 %
Antall områder slått	34	103	69	202,9 %
Antall bord og benk	35	243	208	594,3 %
Antall stupebrett	49	95	46	93,9 %
Antall svaibøyer	1	12	11	1100,0 %
Antall redningsbøyer	31	149	118	380,6 %
Antall badebøyer	34	92	58	170,6 %

Balanse pr. 31.12.

	Noter	2014	2013
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Faste eiendommer og anlegg	6	16 853 976	16 994 006
Skip, traktor, driftsmidler	6	6 879 459	6 930 252
Pensjonsmidler	3	21 969 440	16 635 840
Sum		45 702 875	40 560 098
Omløpsmidler			
Kortsiktige fordringer	2	2 561 706	1 316 805
Premieavvik	2	1 202 137	-
Kasse, postgiro, bankinnskudd	2	7 620 007	4 965 445
Sum		11 383 850	6 282 250
SUM EIENDELER		57 086 725	46 842 348
EGENKAPITAL OG GJELD			
Disposisjonsfond	5	2 942 919	1 497 429
Bundne investeringsfond	5	2 985 243	1 715 243
Regnskapsmessig mer-/mindreforbuk	5	3 711 464	1 445 490
Kapitalkonto	7	21 171 309	19 489 400
Sum		30 810 935	24 147 562
Langsiktig gjeld			
Pensjonsforpliktelse	3	19 555 381	15 579 612
Langsiktige lån	8	4 976 187	5 491 090
Sum		24 531 568	21 070 702
Kortsiktig gjeld			
Annen kortsiktig gjeld	2	1 744 222	1 286 660
Premieavvik	2	-	337 424
Sum		1 744 222	1 624 084
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		57 086 725	46 842 348

Noter til regnskapet for 2014

NOTE 1 - REGNSKAPSPRINSIPPER

Bergen og Omland friluftsråd (BOF) er et interkommunalt samarbeidsorgan etter kommunelovens § 27. Årsregnskapet for BOF er satt opp i samsvar med kommuneloven og tilhørende regnskapsbestemmelser i forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god kommunal regnskapsskikk. Årsregnskapet omfatter alle økonomiske midler som er anskaffet i året, og anvendelsen av disse midlene. Utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger regnskapsføres brutto. BOF eier og forvalter en rekke eiendommer i regionen. De fleste av eiendommene er under kategori LNF og er i henhold til tidligere års praksis ikke balanseført i BOF sitt regnskap. Bergen og Omland friluftsråd har på vegne av sine medlemmer til oppgave å sikre, tilrettelegge og forvalte bade- og friluftsområder i Bergensregionen. BOF har således et ikke-økonomisk formål.

Note 2 - Spesifikasjon av endring i arbeidskapital

	31.12.14	01.01.14	Endring
Omløpsmidler			
Kortsiktige fordringer	2 561 706	1 316 805	1 244 901
Premieavvik	1 202 137	-337 424	1 539 561
Kasse og bankinnskudd	7 620 007	4 965 445	2 654 562
Kortsiktig gjeld			
Annen kortsiktig gjeld	1 744 222	1 277 944	466 278
Netto arbeidskapital	9 639 628	4 666 882	-4 972 746

Note 3 - Pensjoner

BOF har en kollektiv pensjonsordning og en avtalefestet pensjonsavtale for samtlige av sine ansatte i Bergen kommunale pensjonskasse. Følgende økonomiske forutsetninger ligger til grunn:

Diskonteringsrente	3,00 %
Lønnsvekst	3,25 %
G-regulering	3,00 %
Pensjonsregulering	2,23 %
Forventet avkastning	3,80 %

Årlig pensjonskostnad beregnes som verdien av årets pensjonsopptjening og rentekostnad på pensjonsforpliktelser fratrukket avkastning på pensjonsmidler. Differansen mellom innbetalt premie og beregnet pensjonskostnad er årets premieavvik. Årets premieavvik balanseføres, mens fjorårets premieavvik inntektsføres (evt. utgiftsføres) i sin helhet.

	2014	2013
Årets pensjonsopptjening	697 807	612 620
Rentekostnad av pensjonsforpliktelse	705 663	638 864
Avkastning pensjonsmidler	-590 691	-464 167
Administrasjonskostnad	43 348	36 320
Resultatført estimatavvik	558 555	244 412
Arbeidsgiveravgift	120 714	116 133
Resultatført planendring	-1 633 322	116 133
Netto pensjonskostnad	-97 926	1 300 315

Årets premieavvik = akkumulert premieavvik = 1 202 137
Pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler inngår i BOFs balanse, under henholdsvis langsiktig gjeld og anleggsmidler. Ikke resultatført estimatavvik inngår i pensjonsmidlene i balansen.

	2014	2013
Brutto påløpt forpliktelse	19 555 381	15 579 612
Pensjonsmidler	14 538 900	12 203 268
Ikke-resultatført estimatavvik	-7 132 219	-4 302 046
Netto arbeidsgiveravgift	-298 320	-130 525
Netto balanseført pensjonsmidler	-2 414 058	-1 056 227

Note 4 - Lønnskostnader og godtgjørelser

Antall årsverk / utvikling siste tre år

2014	- 12
2013	- 10,5
2012	- 10

Godtgjørelse til daglig leder

Lønn og annen godtgjørelse kr 782 758

Godtgjørelse til styret

Styrehonorar kr 95 000

Revisor

Kostnadsført revisjonshonorar for 2014 utgjør kr 97 850 eks mva. I tillegg kommer honorar for andre tjenester med kr 100 775 eks mva.

Note 5 - Bruk og avsetning til fond

	Disposisjonsfond	Regnskapsmessig mer/mindre-forbruk	Totalt
Inngående balanse	1 497 429	1 445 490	2 942 919
Bruk i 2014	-	1 445 490	1 445 490
Avsetninger i 2014	1 445 490	3 711 464	5 156 954
Utgående balanse	2 942 919	3 711 464	6 654 383

	Båtfond	Eiendomsfond	Totalt
Inngående balanse	1 628 163	87 080	1 715 243
Netto bruk i 2014	-	-	-
Avsetninger i 2014	1 270 000	-	1 270 000
Utgående balanse	2 898 163	87 080	2 985 243

Note 6 - Anleggsmidler

Bokført verdi av anleggsmidler er satt opp etter regnskapsforskriftens § 8. Anleggsmidler aktiveres til brutto anskaffelseskost, og avskrives lineært over antatt levetid, definert i forskriften.

	Maskiner	Adm system	Båt	Bygg	Eiendom
Avskrivningstid	10 år	i arbeid	20 år	40 år	Ingen
Anskaffelseskost 01.01.	5 134 981	-	6 734 527	15 500 102	1 886 337
Akk. avskrivninger	2 301 529	-	2 637 727	392 433	-
Inngående balanse 01.01.	2 833 452	-	4 096 800	15 107 669	1 886 337
Årets tilgang	364 928	418 639	-	-	169 972
Årets avskrivninger	497 660	-	336 700	310 002	-
Utgående balanse	2 700 719	418 639	3 760 100	14 797 667	2 056 309

Note 7 - Kapitalkonto

Kapitalkonto 01.01.	19 489 400
+ Årets tilganger i investeringsregnskap	953 539
- Årets av- og nedskrivninger	1 144 362
+ Endring pensjonsmidler	5 165 805
- Endring pensjonsforpliktelse	3 975 769
+ aga nettopensjonsmidler	167 794
+ avdrag	514 903
Kapitalkonto 31.12.	21 171 309

Note 8 - Langsiktig gjeld

Type	Beløp	Løpe-tid	Rente	Rentesats	Avdrag 2014
An-nuitet	4 976 187	20 år	flytende	3,40 %	514 903

Minimumsavdrag etter forenklet formel, jf kommunelovens § 50 nr 6, er beregnet til kr 239 938.

Note 9 - Tilskudd

Utover tilskudd til drift av friluftsområdene inkl. Vestkystparken, har BOF fått følgende øremerkede tilskudd i 2014:

Til ny driftsbåt i Skjærgårdstjenesten	
Fra Miljødepartementet	Kr 270 000
Fra Hordaland fylkeskommune	Kr 1 000 000
Til riving/siking av Lerøy fort	
Fra Miljødepartementet	Kr 364 513
Til utvikling av nytt administrasjonssystem	
Fra Hordaland fylkeskommune	Kr 250 000
Til kartlegging og verdsetting av friluftsområder	
Fra Hordland fylkeskommune	Kr 200 000

Ubenyttede midler settes av på bundne fond.

GÅSSANDVANNET: Osvassdraget har mange flotte områder for kanopadling. Foto: Janicke Agaberg.

KPMG AS
Postboks 4 Kristianborg
Kanalveien 11
N-5822 Bergen

Telephone +47 04063
Fax +47 55 32 71 20
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

*Revisors beretning 2014
Bergen og Omland Friluftsråd*

Til Årsmøtet i Bergen og Omland Friluftsråd

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Bergen og Omlands Friluftsråd som viser et netto driftsresultat på kr 4 259 659 og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 3 711 464. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, driftsregnskap og investeringsregnskap avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommuneloven med tilhørende regnskapsbestemmelser i forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god kommunal regnskapsskikk, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav, og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter, og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Bergen og Omland Friluftsråd per 31. desember 2014 og av resultater for regnskapsåret, som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Bergen, 18. februar 2015

KPMG AS

Harald Sylta

Statsautorisert revisor

Offices in:

Oslo	Haugesund	Stavanger
Alta	Knervik	Stord
Arendal	Kristiansand	Strøme
Bergen	Larvik	Tromsø
Bodø	Mo i Rana	Trondheim
Elverum	Molde	Tynset
Finnsnes	Narvik	Tønsberg
Grimstad	Sandefjord	Ålesund
Hamar	Sandnessjøen	

KPMG AS, a Norwegian member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening.

Budsjett 2015

INNTEKTER	Budsjett 2016	Revidert 2015
Statstilskudd	3 986 100	3 870 000
Statstilskudd Vestkystparken	1 854 000	1 800 000
Fylkestilskudd drift	1 854 000	1 800 000
Fylkestilskudd Vestkystparken	1 091 800	1 060 000
Fylkeskommunale spillemidler	618 000	600 000
Kommunale deltakerkontingenter	6 948 893	6 743 872
Andre inntekter	2 312 350	2 245 000
Sum inntekter og tilskudd	18 665 143	18 118 872
KOSTNADER ADMINISTRASJON		
Lønn og pensjonskostnader	3 820 000	3 670 000
Andre kostnader administrasjon	2 295 000	2 295 000
Sum administrasjonskostnader	6 115 000	5 965 000
KOSTNADER DRIFT		
Lønn og personalkostnader	6 645 000	6 405 000
Øvrige kostnader vedr. driften	5 905 000	5 750 000
Sum driftskostnader	12 550 000	12 155 000
Avsetning driftsfond	0	-1 128
Sum kostnader drift	12 550 000	12 153 872

Ny kontingent for deltakerkommunene for 2016

Kommune	Kontingent 2014	Kontingent 2015	Folketall 31.12.14	Ny kontingent 2016
Askøy	415 302,00	443 398	27 845	456 878
Austevoll	75 290,00	79 651	5 002	82 072
Austrheim	43 566,00	45 558	2 861	46 943
Bergen	4 141 471,00	4 380 303	275 079	4 513 469
Fjell	360 172,00	388 604	24 404	400 418
Meland	114 188,00	123 680	7 767	127 440
Os	281 326,00	303 922	19 086	313 161
Radøy	77 609,00	79 683	5 004	82 105
Sund	101 340,00	107 836	6 772	111 114
Tysnes	42 283,00	44 157	2 773	45 499
Øygarden	70 127,00	74 778	4 696	77 051
Lindås	229 210,00	245 625	15 425	253 092
Fusa	59 026,00	61 147	3 840	63 006
Samnanger	37 954,00	38 966	2 447	40 150
Vaksdal	63 973,00	65 176	4 093	67 158
Kvam	132 879,00	136 292	8 559	140 435
Osterøy	118 130,00	125 097	7 856	128 900
SUM	6 363 846,00	6 743 873	423 509	6 948 893
Kontingent pr. capita	15,46	kr. 15,92		kr. 16,41

HISSØYNA: Fiske- og friluftscamp. Foto: Trond J. Hansen.

Vedtekter

Vedtatt på årsmøtet 31. mars 2009

§ 1. DELTAGERKOMMUNER

Bergen og Omland Friluftsråd er et interkommunalt samarbeidsorgan etter § 27 i kommuneloven mellom kommunene Askøy, Austevoll, Austrheim, Bergen, Fjell, Fusa, Lindås, Meland, Os, Radøy, Samnanger, Sund, Tysnes, Øygarden og Vaksdal. Tilslutning fra nye deltagerkommuner må godkjennes av årsmøtet og kommunestyrene i alle deltagerkommunene.

§ 2. FORMÅL

Friluftsrådets oppgave er i samarbeid med deltagerkommunene, offentlige etater på ulike nivå og interesserte organisasjoner å arbeide for:

- Sikring, tilrettelegging og drift av friluftsområder av forskjellig slag til allment bruk.
- Større forståelse for friluftslivets betydning, bedre friluftskultur og utbredelse av friluftsliv.

§ 3. ORGANISASJON

Friluftsrådets faste organer er årsmøtet, styret og et sekretariat som står for den daglige drift.

§ 4. ØKONOMI

Deltagerkommunene skal betale tilskudd til rådets virksomhet. Friluftsrådet er et eget rettssubjekt som fører særregnskap.

Årsmøtet fastsetter et årlig pr. capita tilskudd basert på befolkningstallene fra SSB fra foregående år.

Budsjettframlegg som innebærer mer enn 2 % reell økning i tilskuddet fra medlemskommunene krever 2/3 flertall på årsmøtet. Framlegg til arbeidsprogram og budsjett for neste år sendes deltagerkommunene til orientering. Rådet har myndighet til å ta opp lån og pantsette eiendom og verdier.

§ 5. ÅRSMØTE

Årsmøtet er rådets øverste myndighet. Ordinært årsmøte holdes hvert år innen utgangen av mars måned. Årsmøtets representanter med varamedlemmer velges for fire år av gangen av den enkelte kommune og følger kommunevalgperioden. Til årsmøtet har Bergen kommune rett til å oppnevne 11 representanter med stemmerett, og de andre deltagerkommunene har rett til å oppnevne 3 representanter med stemmerett. Representantene må være meldt senest 2 uker før årsmøtet. Årsmøtet er åpent for interesserte.

Årsmøtet er beslutningsdyktig når minst halvparten av de stemmeberettigede er til stede. Med mindre annet er bestemt i vedtektene, treffes årsmøtets beslutninger med vanlig flertall. Ordinært årsmøte blir fastsatt av styret med minst 4 ukers skriftlig varsel. Ekstraordinært årsmøte kan bli innkalt med minst 2 ukers skriftlig varsel etter vedtak i styret eller når minst 12 representanter krever det skriftlig. Sakliste skal legges ved innkallingen.

Ekstraordinært årsmøte kan bare behandle de sakene som er nevnt i innkallingen. Årsmøtet blir ledet av styreleder. De av styrets medlemmer som ikke er årsmøteutsendinger, har møte- og talerett på årsmøtet.

Ordinært årsmøte skal behandle følgende:

- Godkjenne innkalling.
- Godkjenne talerett for andre enn representantene.
- Styrets årsmelding.
- Regnskap med revisjonsberetning.
- Forvaltningsplan og budsjett for neste år – herunder godkjenne rammer for låneopptak og pantsetting av verdier og fastsetting av pr. capita tilskudd fra medlemskommunene.
- Innkommne forslag/saker, herunder tilslutning av nye deltagerkommuner.
- Valg av
  - styre i samsvar med § 6.
  - valgkomité i samsvar med § 6.

Stemmelikhet avgjøres ved loddtrekning.

§ 6. STYRET

Styret på 18 medlemmer velges for to år, med halve styret på valg hvert år. Leder og nestleder velges særskilt for et år om gangen.

Alle deltagerkommunene skal være representert i styret. Minst 3 av styremedlemmene skal være fra Bergen.

Dersom rådet får tilslutning fra en eller flere kommuner, skal styret utvides. Styrets medlemmer kan velges utenfor årsmøtorepresentantene. En valgkomité på 3 medlemmer, valgt av årsmøtet, kommer med forslag til leder, nestleder og styremedlemmer.

For at styrets vedtak skal være gyldig, må over halvparten av medlemmene i styret være til stede. Ved stemmelikhet har leder dobbeltstemme. Styret kan nedsette arbeidsutvalg. (Ansatte har en representant i styret.)

Styret skal behandle følgende:

- Fremme Friluftsrådets oppgaver i samsvar med vedtekter og årsmøtevedtak.
- Lede Friluftsrådets ordinære drift og stå for økonomistyring i samsvar med vedtatt budsjett, herunder kunne oppta lån og kunne pantsette eiendom og eiendeler etter vedtak på årsmøtet.
- Legge frem budsjett for årsmøtet basert på en forholdsmessig utjevning av investering og drift mellom kommunene i forhold til folketallet.
- Ansette administrativ leder.
- Velge 2 av styrets medlemmer med 2 personlige varamedlemmer som forplikter styret med sin underskrift.
- Styret kan meddele prokura.

§ 7. VEDTEKTSENDRINGER

Endring av vedtektene kan bare gjøres på ordinært eller ekstraordinært årsmøte. For at endring av vedtektene skal være gyldig, må minst 2/3 av de frammotte med stemmerett stemme for vedtektsendringen. Endring av § 1 ved opptak av nye deltagere krever samtykke fra alle deltagende kommuner.

§ 8. UTTREDEN – OPPLØSNING

Den enkelte kommune og fylkeskommune kan i alle fall med ett års skriftlig varsel si opp sitt deltakerforhold i Friluftsrådet og kreve seg utløst av det. Utløsningssummen fastsettes til andelens nettoverdi ved oppsigelsesfristens utløp, men ikke til mer enn verdien av de midler vedkommende kommune eller fylkeskommune har skutt inn.

Den uttredende kommune skal videre overta forvaltningsansvaret for sine egne eiendommer som Friluftsrådet har hatt ansvaret for. Vedtak om oppløsning av rådet kan bare gjøres på ordinært årsmøte med 2/3 flertall blant de fremmotte med stemmerett. Ved eventuell oppløsning skal forvaltningen av eiendommene som Friluftsrådet eier, forvalter og drifter overføres til de respektive kommuner der eiendommen ligger, med tinglyste rettigheter og plikter.

Netto likvide midler fordeles etter befolkningstallet fra foregående år.

§ 9. VOLDGIFT

Dersom det oppstår tvist mellom deltagende kommuner om forståelsen av disse vedtektene, skal tvisten avgjøres ved voldgift iht. tvistemålslovens kap. 32. Voldgiftsrettens 3 medlemmer oppnevnes av forstelagmannen i Gulatung Lagmannsrett.

BLÅTT FLAGG: Arrangement for barnefamilier ved åpning av Blått flagg-sesongen på Helleneset.

Bergen og Omland Friluftsråd
 Hellebakken 45, 5039 Bergen
 Tlf: 55 39 29 50 • Faks: 55 39 29 59
 E-post: firmapost@bof.no
 Nettsider: www.bof.no